

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Τρίτος

Συνδρομή ἑτάσιμα: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ
1 ἰανουαρίου ἐκαστοῦ ἔτους καὶ εἶναι ἑτάσιμα.—Γράψον τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

29 Μαΐου 1877

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΕΡΙΣΤΡΩΤΟΥ ΤΟΥ ΚΟΜΗΤΟΣ ΒΕΒΟΥΑΡ

Συνέχεται ἰδίαι· σελ. 321

ΙΑ΄

Οἱ Καννιβάλοι καὶ τὸ στενὸν τοῦ Τόρρες. — Ἐπικίνδυνος πλοῦς. — Ἀπόδασις εἰς ἔρημον νῆσον. — Οἰκοδόμησον πτηνόν. — Λεῖψανα ναυαγιστίσεως. — Περιέργοι ἀνταλλαγῆ μετὰ τινος φυλῆς. — Λεῖψανα συμποσίου Καννιβάλων. — Φονεὸς μαύρων. — Πλοῖα ναυαγήσαντα ἐπὶ κοραλίου. — Βράχος ἀντὶ κιθωτίου ἐπιστολῶν. — Ἀποκριτικὸς τῆς Αὐστραλίας. — Πυρακί εἰς τὸ πλοῖον. — Οἱ καύσωνες τῆς θαλάσσης τοῦ Ἀρκτοῦρα καὶ ἡ πλοῦσις φύσις τοῦ Ἀρχιπελάγους Μαλαίου.

29 Ὀκτωβρίου. — Ὑπερδίνωμεν τὸ ἀκρωτήριον Μελδίλ καὶ ὡς σπλαγμάνδρα διαδίνωμεν μεταξὺ ἐρυθρῶν καὶ λευκῶν κοραλίων. Πολλάκις πέντε μέτρα βαθύτερον, πολλὰ πλησίον ἡμῶν, βλέπομεν τὸ ὑποδρόμιον δάσος, ρίπτομεν καθετήρα συνεχῶς καὶ μανθάνωμεν ὅτι τρέχουσι δώδεκα μίλια τὴν ὥραν. Τὸ ἀκρωτήριον εἶναι περιεργότατον· εἶναι πυρακίς πετρίνων λαμπροτάτων σφαιρῶν, τὰς ὁποίας ἡ φύσις ἐπεσώρευσε κατὰ παραδοξότατον τρόπον· ἐπὶ δὲ τοῦ λευκοῦ κοραλίου, τοῦ ὁποίου ἡ κορυφὴ δὲν φθάνει μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος, κἀθιναται πλήθη πελεκάνων καὶ ἄλλων πτηνῶν. Αἰφνης πνεύσας σφοδρότατος ἄνεμος, φέροι πρὸς ἡμᾶς τὸν ὑπόκορον κτύπον τῶν κυμάτων τοῦ Βιρηνικοῦ Ὀκεανοῦ, ἅτινα συντρίβονται εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἄκρην τοῦ σωροῦ τῶν κοραλίων, μῆκος ἔχοντος τετρακοσίων λευγῶν. Τὸ ἐσπέρας ἐρρίψαμεν τὴν ἄγκυραν πρὸς τινὰ τῶν νήσων Κληρμόν, ἡ δὲ νύξ ἦτο μέλινα καὶ τρικυμώδης.

Ὅπως καὶ πᾶσαν νύκτα ἀφ' ὅτου ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ Βάουεν, οὕτω καὶ ἀπόψε ὄλαι αἱ κορυφαὶ τῶν βουνῶν φωτίζονται ἀπὸ τὰ πυρὰ τῶν Καννιβάλων· παρατηρήσαμεν δὲ ὅτι εἰς πᾶσαν κορυφὴν ἀνάπτονται ἀνὰ πέντε· τοῦτο δὲ τὸ σύνθημα δίδεται ἀπὸ ἀκρωτηρίου εἰς ἀκρωτήριον πρὸς βορρᾶν, ὅπως εἰδοποιηθῶσι μεταξὺ τῶν οἱ Καννιβάλοι ὅτι φθάνει ὁ *Saiwar* τοῦ Πυρός φέρων τὰς λευκὰς σάρκας. Τὸ θέμα εἶναι ἄγριον καὶ τρομερὸν· ὁ ἄνεμος βογγᾷ καὶ ἀνάπτει εἰς μᾶλλον τὰς φλόγας. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ εἶδομεν τὰς σκιὰς τῶν φερόντων σωροῦς χόρτων, τῶν ὁποίων αἱ φλόγες ἀνυψοθεῖσαι αἰφνης ἐδιπλασίασαν καὶ ἐτριπλασίασαν τὴν λάμψιν τῆς πυρᾶς. Ὁ ἰατρὸς Ἀρὸν μοι εἶπεν ὅτι ὁσάκις πλοῖον φκνῆ εἰς τὰ παράλια τῆς Βάουεν,

τὰ πυρὰ τῶν ἰθαγενῶν ἀναγγέλλουσιν αὐτὸ ἐν τὸς τριῶν νυκτῶν καὶ ὀλιγώτερον εἰς τὴν μεμονωμένην κατοικίαν τοῦ ἀκρωτηρίου Ὑόρα· καὶ ὅμως τὸ διάστημα εἶναι πλέον τῶν διακοσίων πενήκοντα λευγῶν. Ἐνόσω ἡ ἔλιξ ἡμῶν εἶναι ἀβλαβὴς ἢ δὲν χαλάση ἡ μηχανὴ μας, δὲν φοβούμεθα τοὺς ἀνθρωποφάγους. Σήμερον ἐξεκοντίσαντες ἀτμὴν κατὰ εἰκοσάδος πλοίων, ἅτινα διευθύνοντο καθ' ἡμῶν, ἀπεδιώξαμεν αὐτά. Ἄν ὅμως ἐδλάπτετο ἡ μηχανὴ μας ἢ ἂν παροσυρόμεθα ἀπὸ τὰ βέρυματτα, ἡ θέσις ἡμῶν θὰ ἦτο πολλὰ ὀλίγον ἐπιζήλος. Ἄλλως τε εἶχε ληφθῆ πρόνοια περὶ πάντων· τὸ πλήρωμα εἶχε καθαρῖσαι τοὺς πελέκεις καὶ τὰ παλαιὰ ζῆψη τοῦ πλοίου· αἱ λέμβοι ἦσαν ἔτοιμοι καὶ ἐκάστη αὐτῶν ἔφερεν ὀκτὼ τηλεβόλα, ἕνα πύθον ῥακίου, χάρτας, νυκτικὰ ἐργαλεῖα, κρέας παστὸν, δίπυρα καὶ γλυκὺ ὕδωρ διὰ δέκα ἡμέρας. Ὁ Λογὴν προσδιώρισε τίνες θὰ εἰσῆρχοντο εἰς τὴν λέμβον τοῦ· δεύτερος πλοίαρχος, τὸν ὁποῖον ἡ κυβέρνησις διώρισε εἰς τὸν Ἔρο ὅπως λάβῃ τὸν τόπον τοῦ πρώτου ἐν περιττάσει ἀσθενείας, θὰ ἀνελάμβανε τὴν διοίκησιν τῆς δευτέρης λέμβου, οἱ δὲ ὑποδεέστεροι ἀξιωματικοὶ θὰ διεύθυνον τὰς ἄλλας.

30 Ὀκτωβρίου. — Διαδίνωμεν τὰς νήτους τοῦ Πιπέρω; ἐνταῦθα κεῖται τὸ «Στενὸν τῆς Προναίας», ἥτοι στενωτάτη διόδος μεταξὺ βράχων, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Κούκ τῷ 1870 εἰσῆλθεν ἀκολούτως ὡς ἐκ θαύματος, ἐρχόμενος ἀπὸ τὸ πέλαγος. Ἐκεῖ ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν σημειοῦνται ἐπὶ τοῦ χάρτου τὰ παρακμυθητικὰ ταῦτα ὕφαλοι τοῦ ναυαγίου τοῦ Σιρ Κάμπελλ, τῆς Ἀγγλῆς τῷ 1843, τοῦ Φέργουσον καὶ τῆς *Marghar Ridgway* συνεχῶς δὲ ἀναγινώσκεις «κοραλῖα εἰς ἀθέβαιον θέσιν, βράχοι ἐν μέτρον ὑπὸ τὴν θάλασσαν, σωροὶ ἄμμων κινητῶν.» Αἱ δὲ συνεχεῖς νέαι παρατηρήσεις μας καθιστᾶσι τερονότατον τὸν πλοῦν, καὶ οἱ χάρται μας δεικνύουσιν ὅλας τὰς περιστροφὰς καὶ τοὺς φόβους μας.

Ἀπὸ τῆς τετάρτης ὥρας ἐρρίψαμεν τὴν ἄγκυραν, ἀμφιβάλλοντες ἂν θὰ εὕρωμεν παρρωτέρω ἀσφαλεστέραν θέσιν. Ἄν καὶ ἡ θάλασσα εἶναι πολλὰ τεταραγμένη, μετέβημεν εἰς τὴν νῆσον Κιουργὸς, ἥτις φαίνεται ἔρημος, καὶ φορέσαντες ὑψηλά ὑποδήματτα ἐνκντίον τῶν ὄψεων, παρα-

λαβόντες δὲ καὶ σφαίρας ἐναντίον τῶν Καννιβάλων ἐὰν προσβάλωσιν ἡμᾶς, ἐπιλησίσταμεν διὰ λέμβου. Δύο περίπου χιλιάδες περισσεῶν ἀνυψώθησαν αἴφνης ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς μᾶς, καὶ τὰ ταλαίπωρα ταῦτα πτηνὰ, ἅτινα ποτὲ δὲν θὰ ἐκυνηγήθησαν, ἐστρέφοντο ὡς ἂν ἦσαν ἐντὸς ἱπποδρομίου· μόλις δὲ εἶχομεν καιρὸν νὰ πυροβολώμεν καὶ νὰ γεμίζωμεν ἐκ νέου τὰ πυροβόλα. Σωροὶ, σωροὶ ἐπιπτον ἀδικαίως, καὶ ἐντὸς ὀλίγου ὀγδοήκοντα περισσεῖαι ἔκειντο ἐντὸς τῆς λέμβου πρὸς μεγίστην χαρὰν πάντων, διότι θὰ φάγομεν νοπὸν κρέας. Ἔπεσε δὲ καὶ ἄλλος ἴσος ἀριθμὸς εἰς μέρος ἀκανθώδεις, εἰς ὃ ἦτο ἀδύνατον νὰ εἰσδύσωμεν.

Μετὰ ταῦτα περιήλωμεν εὐθύμως διάφορα ἄλλα μέρη τῆς ἐρήμου ταύτης νήσου καὶ συνηθροίσσαμεν χελώνας, ὀστρακώδηρα, σπόγγους καὶ ὀλοκλήρους κλώνας κοραλίων· δυστυχῶς ὁμως ἠνγκυκλήθημεν νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸ πλοῖον ἐνεκα τῆς νυκτός, ὅχι ἄνευ δυσκολίας, κἀθυροὶ καὶ φέροντες μετ' ἡμῶν πολλὰ περίεργα. Ἀναχωροῦντες ἠθελήσαμεν νὰ παραδώσωμεν εἰς τὸ πῦρ τὰ σκοτεινὰ δάση τῆς νήσου, καὶ ὅπως ὠραῖα θὰ ἦσαν αἱ φλόγαι! Ὁφεί, σαλαμάνδραι, θὰ ἐξήρχοντο καὶ θὰ ἐρρίπτοντο εἰς τὴν θάλασσαν· ἀλλὰ ἐσκέφθημεν ἐγκλίως ὅτι ἡ τρικυμία θὰ ἔφερε βεβαίως εἰς τὸ πλοῖόν μας ὕλας τὰς φλόγας καὶ θὰ προητοίμαζεν εἰς τοὺς μακρόθεν βλέποντας ἡμᾶς ἀνθρωποφάγους γεῦμα ἐκ Λευκῶν ἐψήτων.

Εἶναι ἐπίσης ἀληθές ὅτι τὸ πῦρ θὰ κατέστρεφε τὰς λαμπρότερας ἐργασίας τοῦ κόσμου, ἦτοι τὸ παλάτιον ἐνὸς πτηνοῦ. Οἱ φυσιολόγοι τῆς Αὐστραλίας μᾶς εἶχον ἐπιλήσει ἐν ἐκτάσει περὶ τινος πτηνοῦ οἰκοδόμου· σήμερον δὲ εἶδομεν ὀλοκλήρον χωρίον κατασκευασμένον ὑπὸ τοῦ παραδόξου τούτου ὀρνέου. Φαντάσθητι ὅτι ἐκάστη οἰκία ἔχει τριῶν ἕως τεσσαρῶν ποδῶν ὕψος· τὸ δὲ ἔδαφος συνίσταται ἐξ ἀργίλου πεπατημένης καὶ ἠνωμένης. Μικροὶ κλώνες κοραλίων ἢ πεύκου εἶναι τοποθετημένοι ἀντὶ δοκῶν καὶ ὑποστηρίζουσι τὰς τακτικὰς στοᾶς, τὴν δὲ στέγην ὑποσπαστάζουσι μακρὰ ξηρὰ χόρτα· εἶναι δὲ ἡ οἰκοδομὴ ἀκριβῶς ὁμοία πρὸς τὴν ὑπόγειον τοῦ κάστορος, καὶ φαίνεται ὅτι τὸ πτηνὸν ἔφερε διὰ τοῦ βάρφους τοῦ μικροῦ κατὰ μικρὸν ὅλον τὸ ὕλικόν τῆς κατοικίας του· εἶναι δὲ αὕτη τοσοῦτον στερεὰ, ὥστε ἐχρησάθησαν ἀληθεῖς ἀγῶνες ἵνα τὴν ἀποσκεπάσωμεν. Αἱ στοαὶ εἶναι δύο εἰς τετραγώνια δωμάτια· εἶναι δὲ πέντε ἢ ἕξ καθ' ἐκάστην φωλεὰν μὲ μικροὺς λαβυρίθους, μὲ ἀνώγειον, σχεδὸν δὲ καὶ μὲ θάλαμισκους. Οἱ πόδες τοῦ πτηνοῦ εἶχον ἀφήσει τὸν τύπον αὐτῶν εἰς μόνον δύο ἢ τρεῖς μέρη μιᾶς κλίμακος. Τοιοῦτό τι ἄρμονικὸν εἶδον κατὰ τὴν ἐντέλειαν καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τὸ ὅσον ἐθαύμασα· διαβόητῶν δὲ ὅ,τι εἶδον αὐ-

τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ κατέστρεψα τῇ ἰδίᾳ μου χεὶρὶ. Ἴδου δὲ καὶ τί μὲ διηγήθησαν οἱ σοφοί. Φαίνεται ὅτι τὸ πτηνὸν τοῦτο ἀποθέτει τὰ ὠὰ τοῦ ἐντὸς σώρου ἔμμου ἔχοντος τεσσαρῶν ἢ πέντε ποδῶν ὕψος, ἐκκολλάπτει δὲ αὐτὰ ὁ καύσων τοῦ ἡλίου. Εὐρύμεν ἐπίσης ἐκεῖ καὶ φωλεὰν ἔχουσαν ἴσχη μεγάλων καὶ μικρῶν ποδῶν καὶ φαίνεται ὅτι ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν ἀρχιτεκτόνων εἶχε μεταβῆ ἀλλαχοῦ· ἀλλὰ τὸ περιεργότερον εἶναι ὅτι, ἀφοῦ κατατρίψει πολλοὺς μῆνας τὸ οἰκοδόμον πτηνὸν εἰς κατασκευὴν τοῦ παλατίου αὐτοῦ, προσκαλεῖ, ὡς διηγούνται, τοὺς ὁμοίους του νὰ παρασταθῶσιν εἰς τὰ ἐγκαίρια τῶν αἰθουσῶν, γινόμενα διὰ χοροῦ. Ὁμολογῶ ὅτι ἡ διήγησις αὕτη μὲ διασκέδασεν οὐκ ὀλίγον ὡς ἄλλος μῦθος. Ἦδη δὲ ἀφοῦ παρετήρησα τὰς ὠραίας οἰκοδομὰς τοῦ ἀυστραλικοῦ ὀρνέου, τὴν ἀξιοθαύμαστον ἐργασίαν του, φαίνεται μοι ὅτι βλέπω καὶ τετράχορον οἰκοδόμον πτηνῶν, καὶ ὅτι ὅλα τὰ ζεύγη ζωσιν εὐδαιμονέστατα εἰς ἰδιαιτέρους ἀγροτικούς θαλάμους.

31 Ὀκτωβρίου.—Τὴν πέμπτην ὥραν τῆς πρωίας ἀνασύρομεν τὴν ἄγκυραν καὶ ἐξαικλουθεύμεν περὶ τὴν παραλίαν τὸν ταχύτατον ἡμῶν πλοῦν. Ὑπερβαίνομεν τὸ ἀκρωτήριον Κεραλίη Χαλιόνης καὶ τὴν ἐνάτην ὥραν εἰσερχόμεθα ὡς εἰς ποταμὸν, εἰς τὸ στενὸν τὸ διαχωρίζον τὴν νήσον τῆς Ἀλβανίας ἀπὸ τὴν ἀρκτικὴν ἄκρον τῆς ἠπείρου. Ὁ ἀμμώδης αἰγιαλὸς εἶναι ὑψηλός, ἄγριος, ζοφερός καὶ πλήρης πευκῶν. Ἀνηγγεῖλαμεν δὲ τὴν ἀφίξιν ἡμῶν εἰς τὸν ναυτικὸν σταθμὸν τοῦ ἀκρωτηρίου Ὑδρὸν διὰ κανονισμοῦ· μετὰ τριῶρον ἀληθῆ πλοῦν εἰς ὕδωρ γλυκὺ, ῥίπτοντες τὴν ἄγκυραν καὶ βλέπομεν τέσσαρας ζυλίους καλύδας μεταξὺ τοῦ δάσους. Ὁ φρούραρχος Σίμσον καὶ τινες στρατιῶται ἰσχυροὶ καὶ ὄχι μᾶς ὑπεδέχθησαν ὑπερχαίροντες. Ταλαίπωροὶ ἄνθρωποι καὶ ἀξιοὶ δοῦλοι τοῦ καθήκοντος! Κάθηνται ἐκεῖ μεταξὺ δασῶν καὶ Καννιβάλων, δικασίας πενήτηκοντα λεύγας μακρὰν ἀπὸ τὸ πρῶτον χωρίον τῶν Λευκῶν! Ἡ κυβέρνησις τοῦς ἀπέστειλε πρὸ δύο ἐτῶν ἵνα ἀναστηλώσωσι τὴν βρετανικὴν σημαίαν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο καὶ λάθωσι κατοχὴν τῆς σπουδαιοτάτης ταύτης στρατιωτικῆς θέσεως, χρησίμου εἰς βοήθειαν τῶν πλοίων τῶν διαβαίνοντων εἰς τὸ μέρος τοῦτο τὴν μεταξὺ τοῦ Εἰρηρικοῦ καὶ Ἰνδικοῦ Ὀκεανοῦ διόδον, ἅτινα, καθ' ὃ μᾶς εἶπεν ὁ φρούραρχος, ναυαγοῦσι πάντοτε πέντε ἐπὶ δέκα.

Ἦσαν δὲ οἱ στρατιῶται δεκατρεῖς ἐκ τῶν σταλέντων εἰκοσι, διότι ἐπὶ τὰ ἐφρονεῖθησαν καὶ καταβροχθίσθησαν ὑπὸ τῶν μαύρων· παρῆλθον δὲ ὀκτὼ μῆνες ἀφ' οἷου ἔλαθον τὰς τελευταίας ζωοτροφίας καὶ τὰς τελευταίας εἰδήσεις τῆς Αὐστραλίας καὶ τῆς Εὐρώπης, καὶ ἐντὸς τῶν ὀκτὼ τούτων μηνῶν δὲν εἶδον οὐδένα Λευκῶν.

Ὁ Ἔρο φέρει εἰς αὐτοὺς τρεῖς κιβώτια ἐφημερίδων καὶ ἐξήκοντα τόννους ζωοτροφῶν· καὶ ταῦτα πάντα δι' ἓν ἔτος.

Ἐνταῦθα ὁ ἱατρὸς Ἀρὰν ἀπέβη ἵνα ἐπαναλάβῃ τὴν θέσιν τῆς ἐξουσίας του, προμερωτέραν ὡς ἔλεγε καὶ τοῦ ἐξ ἀνθρωπίνων κοινῶν στηλῶν Παλατίου τῆς Δαομῆς. Ἀνέβημεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν καλύβην του, κειμένην εἰς τὴν κορυφὴν βράχου, ὅπου μᾶς ἔδωκε φωτογραφίαν, τὰς ὁποίας ὁ ἴδιος κατασκεύασεν, ἀνδρῶν τινῶν καὶ γυναικῶν αἰχμαλώτων, συλληφθέντων ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἀνηκόντων εἰς φυλὴν ἀνθρωποφάγων. Ὑπάρχει τοιαύτη τις φυλὴ εἰς τὰ δάση οὐχὶ πολλὰ μακρὰν, μᾶς εἶπον οἱ στρατιῶται· ἐὰν ὑπάγετε πέντε ἢ ἕξ ὁμοῦ καλῶς ὠπλισμένοι, ἠμπορεῖτε νὰ τοὺς ἴδητε. Ἀλλὰ προσέχετε μὴ χωρισθῆτε καὶ μὴ φοβησθε τίποτε· ἐὰν ὁμως χωρισθῆτε, εἰσθε χαμένοι.»

Εὐθὺς ἀνεχωρήσαμεν πλήρη ἔχοντες τὰ θυλάκια ταμβάκου, καρφίων, ὑαλικῶν, καὶ εἰσεχωρήσαμεν, ὁ πρίγκηψ καὶ ἐγὼ μετὰ τοῦ Ἀρὰν καὶ τοῦ ἱατροῦ Κάνον εἰς τὸ δάσος, διὰ μέσου ἀκανθῶν καὶ τριβόλων. Οἱ συνοδοιπόροι ἡμῶν κρίζουσαν ἐνίοτε τὸ συνθηματικὸν «Κοο-χοο-χοο-ε», ὅπως καὶ οἱ μαῦροὶ καθ' ὅλην τὴν Αὐστραλίαν, ἵνα συνέλθωσιν ἐπὶ τὸ αὐτό. Νέα τις κόρη δεκαπενταετής, μαύρη ὡς μελάνη, ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ δάσος, εἶναι δὲ αἰχμαλώτος· ἡ κηפורὴ τῆς θέσεως ἐκείνης δεικνύει τοὺς μεγάλους λευκοὺς τῆς ὀδόντας, ψάλλει ἀπερίγραπτόν τινα βυθμὸν καὶ ἐπαναλαμβάνει τὸν αἰώνιον γέλωτα τῆς μαύρης φυλῆς· εἶναι δὲ ὀλόγγυμος, καὶ μόνον φέρει καλῶς περιέχον καρπούς, μικρὸν βραχιόλιον ἐκ χόρτων εἰς τὸν δεξιὸν βραχίονα καὶ μικρὸν πτερὸν εἰς τὴν κόμην τῆς. Καὶ περιπατοῦσα ἐλευθέρως προπορεύεται ἡμῶν καὶ μὲ ἀνήκουστον εὐκαμψίαν διέρχεται δι' ὑψηλῶν δένδρων. Μετὰ πορείαν ἡμισείας ὥρας εἶδομεν πυρὰς καπνίζούσας, ἦτοι τὸ στρατόπεδον τῆς φυλῆς, ἐθαυμάσαμεν δὲ μὴ εὐρόντες κανένα. Φαίνεται ὅτι ἀκούσαντες τὸ πρῶτὸν τὸν κρότον τοῦ κανονίου ἡμῶν ἀνεχώρησαν, φοβηθέντες μὴ προσβάλωμεν αὐτοὺς. Ἡ μαύρη, ἥτις χρησιμεῖ εἰς ἡμᾶς ἀντὶ ὁδηγοῦ, δείξασα πρὸς τὸ βάθος τοῦ μέρους ἐκείνου βραχίονα θαλάσσης καὶ σωρὸν πυκνῶν δένδρων, μᾶς εἶπεν ὅτι ἐκεῖ ἐκρύπτετο ἡ φυλὴ. Ἀποστείλαντες δὲ αὐτὴν ὅπως φέρη λόγους συνδιαλλαγῆς, μετέβημεν καὶ ἡμεῖς πρὸς αὐτοὺς, οἵτινες μᾶς περιέμενον ἀκίνητοι καὶ σεσωρευμένοι· ἦσαν δὲ ὅλοι ἐντελῶς γυμνοί, κατὰμαυροὶ καὶ δυσώδεις. Ἐμέτρησα περίπου ἐξήκοντα ἄνδρας, τριάκοντα παιδιά καὶ δέκα γυναῖκες. Ἀμα δὲ ἰδόντες οἱ πρῶτοι τὰ φιλικὰ μας κινήματα καὶ τὰ πολυκίνα εἰς τὴν ζώνην μᾶς, ἤλθον πλησιέστερον, ἐψήλαφον τὰ ἐνδύματά μας, ἐκτύπον τὴν κοιλίαν μᾶς καὶ ἐξηρεύοντο κίματα λέξων μετὰ θαυμαστῆς εὐχε-

ρείας. Οἱ μὲν αὐτῶν εἶχον καταθέσει τὰ ὅπλα των καὶ ἐφάνησαν ἦπιοι ἰδόντες τὰ ὄπλα τὰ ὅπλα ἠτοιμάζομεν νὰ δώσωμεν εἰς αὐτοὺς, ἀλλ' ἡ δυσωδία των ἦτον ὁμοία πρὸς δυσωδίαν κροσπιωλείου ἐν καιρῷ θέρους· αἱ δὲ γυναῖκες, ἐνδεδυμένα ὅπως καὶ οἱ ἄνδρες, φέρουσαι τὰ βρέφη ἐπὶ τῶν ὤμων των, ἴσταντο ὀλίγον τι ὀπίσω οἰνοὶ συστελλόμεναι· ἡμεῖς δὲ ἐσπεύσαμεν νὰ προσφέρωμεν εἰς αὐτὰς τὸ σέβας μᾶς, μία δ' ἐξ αὐτῶν, ἡ γυνὴ φαίνεται τοῦ ἀρχηγοῦ, φέρει περὶ τὴν ὀσφὺν ζώνην πλατεῖαν ἐνὸς δακτύλου ἐκ φύλλων ἐρυθρῶν, ἐνῶ αἱ ἄλλαι, φέρουσαι θραχιόλια καὶ περιδέραια, δεικνύουσιν αὐτὰ εἰς ἡμᾶς μὲ χάριν οὐραγκατόχου. Ἴδου καὶ γρατὰ τὸ δέμα ἔχουσα ξηρὸν καὶ κρεμάμενον, γρατὰ κατὰμαυρὸς μὲ κατὰλευκὸν κόμην, φέρουσα περὶ τὸν τράχηλον περιδέραιον ἐκ πέντε ἀνθρωπίνων ὀστέων, τὰ ὅποια φαίνονται ὅτι ἐξηράνθησαν ἀπὸ τὸ πῦρ. Ὁ Ἀρὰν καλέσας τὴν κηפורὴν ἠρώτησε τί ἄρα ἦσαν ἐκεῖνα τὰ ὄστα; «Εἶναι ἡ χεὶρ τῆς μητρὸς μου, ἀπεκρίθη ἐκείνη, ὅλοι γνωρίζουν τὸν σταυρὸν τῆς μητρὸς μου...» Πρὸς δὲ τὸν Ἀρὰν εἶπεν ὅτι, κατὰ τὴν ἰδέαν τῆς, ἦσαν ὄστα ἀνδρῶν λευκοῦ. Κατ' ἀρχάς, συλλαβὴν τὴν ἰδέαν νὰ ἀποκτήσω διὰ πάσης θυσίας τὸ περιδέραιον τοῦτο, ἔδωκα εἰς αὐτὴν τριάκοντα, τεσσαράκοντα, πενήτηκοντα καρφία, πέντε ὑάλους ὠρολογίων, τὸ ἐπανωφρόριόν μου, ἔτι δὲ καὶ μίαν ἀγγλικὴν μάχιαν, τὴν ὁποῖαν ἠγάπων πολὺ, ἀλλὰ δὲν συγκατετέθη. Ὅτε ἐπλησίασα εἰς τὰς συντροφίας τῆς καὶ ἤρρισαν αἱ ἀνταλλαγῆαι· καθέσον αὐταὶ μᾶς περιεκύκλον, μᾶς συνέσφιγκον, μᾶς καταβρομίζον· ἠθελήσαμεν νὰ λάθωμεν τὰ δόρατα, τὰ φαρμακισμένα βέλη, τὰ περιδέραια καὶ τὰ βραχιόλια αὐτῶν, καὶ ἐπειδὴ ἐζήτουν κατὰ τι εἰς ἀνταλλαγὴν, μᾶς ἔδιδον αὐτὰ μὲ τὴν μίαν χεῖρα ἐνῶ ἐλάμβανον μὲ τὴν ἄλλην.

Ἐν πρώτοις ἔδωκαμεν ὅλον τὸν καπνὸν μᾶς καὶ εὐθὺς ἀνεβρόφησαν αὐτὸν διὰ σωλήνων ἐκ βαμβοῦ μακροῦ, μήκος ἔχοντος ἐνὸς μέτρου. Καὶ οὕτως ἐλάδομεν πλέον τῶν τριάκοντα παραδόξων καὶ ἀλλοκότων ὕπλων· ἀλλὰ τὰ πρὸς ἀνταλλαγὴν εἶδη ὅσα εἶχομεν ἐτελείωσαν χωρὶς ἐν τοσοῦτῳ ν' ἀποκτήσωμεν τοὺς ἐξ ἐβένων ὠραιοτέρους αὐτῶν κεφαλοκρούστας. Εὐτυχῶς εἶχον φορέσει τὸ πρῶτὸν λαίμοδέτην μεταξωτόν, χρονολογούμενον ἀπὸ τοῦ τελευταίου ἀγγλικοῦ ἱπποδρομίου τοῦ Δέρβου. Καὶ τοῦτον λύσας τὸν προσέφερα εἰς τὰς κυρίας ἐκείνας, αἱ ὅσαι τὸν παρατήρουν ὡς τρελλαί. Μοὶ ἔδωκε δὲ ἀντ' αὐτοῦ ἡ γυνὴ τοῦ ἀρχηγοῦ τὸν κεφαλοκρούστην καὶ τὴν ζώνην τῆς, τὴν ὁποῖαν μ' ἐπέτρεψε νὰ λύσω μόνος. Φορέσασα δὲ τὴν λαίμοδέτην μου περιήρχετο ὅλη ὑπερήφανος. Ἐχει δὲ τέσσαρας θυγατέρας φερούσας ἀνά ἓν πτερὸν εἰς τὴν κόμην καὶ εἰς τὰς χεῖρας ἀνά ἓν κεφαλοκρούστην.

Με παρεχώρησαν δὲ ταῦτα πάντα ἀντὶ τῆς τραχηλιάς, τοῦ μανδύλου καὶ τῶν φύλλων τοῦ σημειωματαρίου μου. Ἐξεκαρδίσθημεν δὲ γελώντες ὅτε εἶδομεν ταύτην μὲν φέρουσαν τὴν λευκὴν τραχηλίαν ἐπὶ τοῦ μέλανος δερματός της, ἐκείνην δὲ κρεμάσασαν ἐν εἰδει μεταλλεῖου τεμάχιον χάρτου ἀπὸ χόρτον περιπεπλεγμένον. Μετ' ὀλίγον δὲν εἶχον πλέον τίποτε οὐδὲ εἰς τὰς χεῖρας οὐδὲ εἰς τὰ θυλάκια· ἐπῆλθέ μοι ὅμως ἰδέξ λαμπρά, ἥτοι ἐκοψα ὄλα τὰ κομβία ὄλων μου τῶν ἐνδυμάτων καὶ δού; αὐτὰ εἰς εἰκοσιδύο δεσποινίδας ἔλαβον ὀλόκληρον τὴν ἐνδυμασίαν αὐτῶν, ἥτις ἐχώρησεν εἰς ἕν μου θυλάκιον. Ἐν κομβίον ὑποκαμίσου εἶχεν ὄσσην ἄξιαν καὶ ἐν χρυσοῦν λουδοβίκειον, διδόμενον εἰς τὰ μεγάλα ταῦτα παιδία τῶν δασῶν.

Τοὺς εἶδομεν δὲ καὶ ἀνάπτοντας πῦρ διὰ μικρῶν βράδων μὲ τρόπον παράδοξον. Εἰς γέρον μαῦρος, λαθῶν εἰς χεῖρας δύο βράδρια ἐκ ξύλου λευκοῦ καὶ διὰ λίθου ἠκονισμένου καὶ δεδεμένου στερεῶς εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ἐνὸς ξύλου, ἐρβυκάνισε τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἑτέρου. Ἐπειτα ἐλέπτυνε τὸ ἄλλον. Στερεώσας δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ δένδρου τὸ δ' ἕτερον ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ἐστρεφογύρισε τὴν ἄκραν τοῦ δευτέρου μετὰ τοσαύτης ταχύτητος, ὥστε εἰσῆλθεν εἰς τοῦτο ὡς τρυπάνιον. Ἡ δὲ ταχύτης τῆς συντριβῆς ἐγέννησεν εἰς τὴν οὕτω πως σχηματισθεῖσαν μικρὰν ὄπην καπνόν· μαύρη χροιά καυσίματος ἐφάνη εὐθὺς, καθὼς ὅτε βάλει τις σίδηρον πεπυρακτωμένον ἐπὶ σανίδος, καὶ τὸ πῦρ ἐξήφθη ἐν ἄκαρῳ. Μετὰ ταῦτα πτηνόν τι διαβάν ἐκάθισεν ἐπὶ κλαδίου, καὶ εὐθὺς εἰς τῶν μαύρων λαθῶν ἕνα τῶν κεφαλοκρουστών τοὺς ὁποίους μᾶς εἶχον ὄσει, τὸν ἐβρίψεν ὀρίζοντες πρὸς αὐτὸ ὡς λίθον βριπτόμενον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης χάριν ἐποστρακισμού. Τὸ πτηνὸν ἐπέταξε πολλὰ ταχέως ὥστε, ὅτε τὸ ὄπλον ἐφθασε, δὲν ὑπῆρχε πλέον ἐκεῖ. Τὸ περίεργον δὲ εἶναι ὅτι ὁ κεφαλοκρουστής, ὑπερβάς κατὰ τινα μόνον μέτρα τὸν σκοπὸν, ἐπανῆλθε διὰ παραβολῆς καὶ ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας μας. Παρετήρησα δὲ ὅτι ὑπάρχει τι ἄγνωστον εἰς τὴν κίνησιν τοῦ ἐργαλείου, κρεμάμενον ἀπὸ τε τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐπιτηδειότητά τοῦ βριπτοντος. Μετ' ὀλίγον διέβη ἄλλο πτηνὸν τὸ ὄποιον, προσβλήθην ἀπὸ τὸ ὄπλον, ἔπεσεν εὐθὺς.

Ἄλλὰ τὰ πρῶτα ἡμῶν μειδιάματα ὅτε ἡ προσβολὴ τοῦ μαύρου ἀπέτυχε καὶ ἡ ἀνταλλαγὴ τὴν ὁποίαν ἐκάμαμεν ἀλληλοδιαδόχως μεγάλου μέρους τῶν ὄπλων των, εἶχον μεταβάλλει εἰς κατήφειαν τὰ πρὸ μικροῦ ἰλαρὰ πρόσωπά των· καὶ ἔσπευσαν ν' ἀναλάβωσι πολλὰ βέλη ἀπὸ τὴν βίζαν ἐνὸς δένδρου· τὰ βλέμματα τοῦ ἱατροῦ Ἄρῶν ἐβολώθησαν καὶ εὐθὺς ἐνοήσαμεν τί τρέχει. Ἀμέσως ἀνεκράξαμεν τὸ Ὁ-Ὁ! Ἄ-Ἄ! τοῦ ἀποχαριτισμοῦ καὶ ἀφήκαμεν τὴν μαύρην φυ-

λὴν φέρουσαν τοὺς λαίμοδέτας καὶ τὰ κομβία μας, μὴ ἐπιθυμοῦντες ν' ἀφήσωμεν καὶ τὸ δέρμα μας. Ἀπεχωρίσθημεν δὲ ὡς φίλοι καὶ ἀναχωροῦντες ἐστρέψαμεν ἐνίοτε τὴν κεφαλὴν ὄχι τόσον εἰς σημεῖον φιλοφροσύνης, ἀλλ' ὄπως ἐξασφαλίσωμεν τὴν ἀναχώρησίν μας. Ἡ κηπυρός μας ἀποφεύγουσα τὰς ἀκάνθας, λυγίζομένη καὶ ζωγραφουσα οὕτως εἶπεν εἰς τὸ κατὰμαυρον σῶμά της καὶ τὰ παραμικρότερα κινήματά της, προβαίνει πρῶτη. Εἰς ἡμίσειαν περίπου λέυγαν περιπατοῦμεν ὑπὸ τὰ δένδρα καὶ ἐπὶ τέλους φθάνομεν εἰς τὴν θάλασσαν, ὄπου εἶδομεν λέμβον μετὰ ἐξ μαύρων ἐτοιμαζομένων ν' ἀποβῶσιν, οἵτινες ὅμως, ἅμα ἰδόντες ἡμᾶς, ἀνεχώρησαν μετὰ πολλῆς ταχύτητος. Εὐθὺς ὀλόκληρος στολίσκος πυρογῶν καννιβάλων ἐφάνη καὶ μᾶς παρετήρει μὲ βλέμμα ἐχθρικό. Μετ' ὀλίγον ἐπεστρέψαμεν εἰς τὴν καλύβην τοῦ Σίμσον· αἱ χεῖρες ἡμῶν ἦσαν βυπαρώταται ἐνεκ τῆς μετὰ τῶν μαύρων καὶ τῶν βρωμερῶν ὄπλων των ἐπαφῆς, καὶ ἐν ἀταξίᾳ τὰ ἐνδύματά μας, διότι εἶχομεν ἀποβάλλει ὡς εἶπομεν ὄλα τὰ κομβία αὐτῶν· ὁ καύσιν ἦτον ἀνυπόφορος· ὄθεν καὶ μετὰ πολλῆς εὐγνωμοσύνης ἐδέχθημεν τὰ πολύτιμα ποτὰ τῆς κ. Σίμσον. Φαντάσθητε ὅτι ὁ διοικητὴς ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ τὴν γυναῖκά του εἰς τὴν ἐξορίαν ἐκείνην, Ἄγγλιδα ξανθὴν, ὑπηρετουμένην ὑπὸ μιᾶς Σκωτίδος· καὶ αὐταὶ εἶναι αἱ δύο μόναι λευκαὶ γυναῖκες τῆς ἀποικίας. Ἐνεκ δὲ ταύτης τῆς Σκωτίδος παρεστάθημεν καὶ εἰς τὴν ἐξῆς κωμῳδίαν. Ὁλόγυμνοί τινες μαῦροι, οἵτινες μᾶς εἶχον ἀκολουθήσει, παρατηρήσαντες αὐτὴν συνάγουσαν λάχνα διακόσια βήματα μακρὰν τῆς καλύβης, ἔτρεξαν ὄσει μαινόμενοι κατ' ἐπάνω της· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἔφυγε μεθ' ἴσης ὄρης χωρὶς κἂν νὰ λάβῃ τὸν καιρὸν νὰ ἀνακράξῃ shocking!

Ἡ οἰκοδέσποινα μᾶς διηγεῖται τὸν βίον της, ποτέ μὲν εἰρηνικόν, ποτέ δὲ πλήρη συγκινήσεων. Ἐνθυμοῦνται ἀκόμη μετὰ τρόμου τὴν σωτηρίαν τῶν τριάκοντα ἐπτὰ ναυαγῶν τῆς Λουίζιάνης εἰς τὸ στενὸν τοῦ Τόρρες. Πάντες δὲ εἶπομεν συμφώνως ὅτι ἂν ὄλοι οὗτοι οἱ μαῦροι ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Χάμ, ὁ υἱὸς οὗτος τοῦ Νῶε θὰ ἦτο εἰς τὸ ἔπακρον ἄσχημος. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὄποιον μοὶ ἐφάνη τρομερώτερον καὶ τοῦ δέρματος τοῦ κροκοδείλου, τοῦ προσώπου τοῦ πίθηκος καὶ τῆς ἀπεχθοῦς ὄψεως τῶν ἀνθρωπίνων τούτων ὄντων οἵτινες λέγονται ἀδελφοὶ ἡμῶν, εἶναι ἡ παρατήρησις ὅτι ζῶσι βίον πλέον ἄγριον καὶ τοῦ βίου τῶν θηρίων. Ὁ λέων ἔχει φωλεάν καὶ ἡ τίγρις σπήλιον· ἀλλ' οἱ Καννιβάλαι οὐτε κἂν ἐκ φύλλων δένδρου ἔχουσι σκέπην, ἂν καὶ μόνον ὀκτῶ ἢ δέκα τῶν ἐνταῦθα φύλλων ἀρκοῦσιν εἰς κατασκευὴν τοιαύτης. Εἰς τὸ καυστικώτατον τεῦτο κλίμα κοιμῶνται μίαν ἡμέραν εἰς τὴν βίζαν ἐνὸς δένδρου καὶ μίαν ἄλλην

εἰς τὴν σκιάν μεγάλου χόρτου. Ἐξκλώνονται γυμνοὶ ἐπὶ τῆς γυμνῆς γῆς, μὴν ἔχοντες ἄλλο σημεῖον κατοικίας παρὰ τὸ πῦρ τὸ ὄποιον ἀνάπτουσιν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐντὸς τοῦ δάσους· ἕνα ἐψήσωσι τὸ παρδὸν, τὸ χόρτον δηλαδὴ ἐκεῖνο δι' οὗ ἐτράφη ὁ Κίγκ, ὁ σύντροφος τοῦ Βούρκ, καὶ τὸ ὄποιον μεταχειρίζονται ὡς προσφάγιον τρώγοντες τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα, ἢν ἀποκτώσιν ἐνεκ ναυαγίου, καθ' ὃ δύνανται νὰ παλαίωσι πεντακόσιοι ἐνκντίον ἐνὸς μόνου ὄντος.

*Ἐκεῖ τὸ τέλος.

N.

Βίος ἐνὸς φιλοπατρίδος.

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΣΕΤΤΕΜΒΡΙΝΗΣ

Ἡ Ἰταλίη ἀπόλωσε πρὸ τινος ἐν τῶν διασημοτέρων τέκνων της, τὸν Λουδοβίκον Σεττεμβρίνην, φημισθέντα διὰ τὰ πονήματά του, τιμηθέντα διὰ τὴν πολιτείαν του καὶ περίπυστον γενόμενον διὰ τὰ παθήματά του· ἠρνήθη νὰ δεχθῆ χαρτοφυλάκιον καὶ ὀκτῶ ἔτη τοῦ βίου του διήγαγεν εἰς τὰ κάτεργα. Ἐως οὗ, κατὰ τὸ προσεχές ἔτος, δημοσιεύωσι τὰ Ἀπομνημονεύματά του, ἐσυνάξαμεν πᾶν ὅ,τι εἶτε ἡμεῖς αὐτοὶ ἐνθυμούμεθα περὶ αὐτοῦ, εἶτε παρ' ἄλλων ἐγράφη. Πλὴν δὲ τῶν ἐντύπων ἐνετύχομεν καὶ χειρογράφοις σημειώσεσιν, ἃς ὄφειλομεν τῷ υἱῷ αὐτοῦ, ἀξιωματικῷ τοῦ Ἰταλικοῦ ναυτικοῦ.

Ἐγεννήθη ὁ Σεττεμβρίνης ἐν Νεαπόλει τῇ 17 Ἀπριλίου 1813. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ διηύθυνε τὰ τῆς ὄδοποιίας, εἶχε διακριθῆ ὡς δικηγόρος καὶ σχεδὸν ἐκ παίδων εἶχε καταδιωχθῆ. Ὁ μικρὸς ἐκεῖνος πατριώτης εἶχεν ἀγωνισθῆ ἐπὶ τῆς γαφύρας τῆς Μαγδαληνῆς καὶ εἶχε καθειρηθῆ παρὰ τοῦ ὄγλου τοῦ λεηλατοῦντος τότε τὴν πόλιν καὶ σφάζοντος τὸν κόσμον ἕνα προσφέρῃ ὑπηρεσίας πρὸς τὴν ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τὸν θρόνον. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἦτο πολὺ νέος διὰ τὸ ἰκρίωμα τὸν ἐξέπεστειλαν εἰς τὸ κάτεργον. Τοιοῦτον παράδειγμα ἐκληροδότησεν ὁ γέρον Σεττεμβρίνης εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Λουδοβίκου, οὐδὲν δὲ ἄλλο ἐκληροδότησεν εἰς αὐτὸν, διότι ζήσας ὡς ἠνάρετος καὶ τίμιος ἀνθρώπος ἀπέθανε πτωχός.

Ἐμεινε λοιπὸν εἰς ἡλικίαν δεκαεπτὰ ἐτῶν ὄρφανός ὁ Λουδοβίκος καὶ ἔγεινε δικηγόρος· ἀλλ' ἦδη ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ φιλολογία προσείλκυον αὐτὸν πολὺ πλέον. Μετ' ἐπιτυχίαν λαμπρὰν ἐν τινι διαγωνίᾳ, τὸ τῆς Νεαπόλεως Πανεπιστήμιον ἐνεπιστεύθη αὐτῷ τὴν ἔδραν τῆς βητορικῆς ἐν τῷ Λυκεῖῳ Καταντζάρου ἐν Καλαβρίᾳ. Τοῦτο ἐγένετο ἐν ἔτει 1835· κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐνυμφεύθη, ἦτο δὲ τότε εἰκοσιδύο ἐτῶν.

Ἦτο τότε μέγας καὶ πολὺς ὁ Μαρσίνης, πρὸς αὐτὸν ἠτένιζε πᾶσα ἡ Ἰταλικὴ νεότης, δι' ὃ καὶ «νέα Ἰταλία» ὀνομάσθησαν οἱ ὄπαδοὶ τοῦ Μαρσίνη, ἡ πατρία, ὡς ἀπεκάλουν αὐτοῦ· κατὰ

τοὺς χρόνους ἐκείνους. Ἦτο ἄρα γε ἀληθῶς πατρία ἢ μᾶλλον συνεταϊσμός καρδιῶν, ὄνειροπολοῦσῶν ἐλευθερίαν, ἀνεξαρτησίαν, ἐνότητά τῆς Ἰταλίας, χιμαίρας καὶ ἰνδάλματα, ὡς ἔλεγον οἱ τότε, ἅτινα ὅμως τόσον ταχέως ἐμελλον νὰ γεινώσῃ πράγματα; Παρατρέχομεν τῶρα τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ λέγομεν μόνον ὅτι ἡ τῆς Νεαπόλεως ἀστυνομία ἐπίστευεν εἰς τὴν ὑπαρξίν πατριᾶς. Ὁ Σεττεμβρίνης εἶχε γράψῃ ἐν δράμᾳ πλήρες ὑπαινιγμῶν καὶ ἀποσιωπήσεων, τὴν *Γουαίκα τοῦ προγεγραμμένου*. Συνελήφθη, καθ' ἣν στιγμήν οἱ ὑποκριταὶ ἐμελλον ν' ἀρχίσωσι τὴν μελέτην τοῦ δράματος. Περιέμενε φήμεν δραματικοῦ συγγραφέως ὁ Σεττεμβρίνης, ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις τῆς Νεαπόλεως ἀνέλαβε τὸ ἔργον τοῦ νὰ τὸν λαμπρύνῃ διὰ πραγματικότητων πολὺ λυπηροτέρων τῆς θεατρικῆς τραγωδίας. Ὁ φατριαστὴς παρέστη ἐνώπιον τοῦ στρατοδικείου, ὄπερ ὅμως ἀνέστειλε προσκαίρως τὴν καταδίωξίν του δι' ἔλλειψιν ἀποδείξεων. Δὲν ἀπελύθη ὅμως. Ἡ ἐξουσία τὸν περιήγαγεν ἀπὸ εἰρκτῆς εἰς εἰρκτὴν. Καθειρήθη ἐπὶ τινα χρόνον εἰς τὴν φοβερὰν «εἰρκτὴν τοῦ Κροκοδείλου», ἐκεῖθεν δὲ μετηνέχθη εἰς τὸ Καστέλ Καπουάνο, ἐνθα ἡ ἀστυνομία τοῦ διαδοῦτου Καρρέτου ἐκράτει τοὺς ὑπόπτους. Ἀπελύθη τῷ 1842 καὶ ἤρχισε πάλιν νὰ παραδίδῃ μαθήματα ἕνα ζῆ, καὶ τοῦτο δ' ἔτι ἠναγκάζετο νὰ τὸ πράττῃ κρυφίως διότι τὰ βλέμματα πάντων ἦσαν ἐστραμμένα ἐπ' αὐτοῦ. Τὸν εἶχον καταστήσει περίφημον τὰ βήσανα καὶ ὡς ἀπόμαχον προσεκύνουν οἱ πάντες τὸν νεανίαν Ὁ πολὺς Ἰταλὸς γραμματικὸς Βασίλειος Πουόττης, ἐν τῇ σχολῇ τοῦ ὁποίου συνώμνε τότε ἡ λογία νεότης ἐν γλώσσει καθαρῶς καὶ ὄρθῃ, ἠγάπα τὸν Σεττεμβρίνην πατριῶτα ἅμα καὶ εὐσεβάστως. Ἄλλὰ δὲν ἤρκει εἰς τὸν νεαρὸν πατριώτην, τὸν κατατρίψαντα ἤδη τοσαῦτα ἔτη ἐν τῇ εἰρκτῇ, ἡ γραμματικὴ καὶ φιλολογικὴ ἀντιπολίτευσις τοῦ Πουόττη. Ἄλλὰ ἐκεῖνος ὄνειροπόλος· ὁ κατὰ τὸ φαινόμενον ἤπιος καὶ μειλίχιος ἐκεῖνος χαρακτήρ ὑπέκρυπτε τρομερὰ πάθη. Ἦλθεν ἡμέρα, καθ' ἣν τὸ ἐπὶ πολὺ κατασταλὸν πάθος διεσπράγη αἴφνης καὶ ἔγραψε δραμύτατον πολιτικὸν φυλλάδιον, ὄπερ ἔθηκε πῦρ εἰς τὴν πυρίτιδα. Τὸ φυλλάδιον τοῦτο εἶναι ἡ περιβόητος *Διαμαρτύρησις τοῦ λαοῦ τῶν δύο Σικελιῶν*. Ἐκεῖ, κατὰ πρῶτην φοράν, λέγει ὁ κ. δὲ Σάνκτις, ἀνεφάνη πάλιν τὸ νευρώδες ἐκεῖνο ὄρος, οὗτινος εἶχε χαθῆ ἡ παράδοσις... ἡ ἠχηρὰ ἐκείνη φωνή, ἥτις ἐφαίνετο ὅτι ἦτο ὄχι φωνὴ ἀνθρώπου, ἀλλὰ φωνὴ λαοῦ. Ἐκεῖ, ὁ κατάδικος τοῦ Καστέλ Νουόβο ἐνεκαυτήρισε μὲ πεπυρακτωμένον σίδηρον ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ἐχθροῦ τρεῖς λέξεις, συνοψίζούσας ὀλόκληρον τόμον ἱστορίας τὸν ἱερέκ, τὸν χωροφύλακα καὶ τὸν ὄτακουστίην.»

Ἡ διαμαρτύρησις αὕτη, τυπωθεῖσα καὶ μετ' ἀπιστευτοῦ τόλμης διαδοθεῖσα εἰς χιλιάδας ἀντιτύπων, ἐπλήρωσε πατριωτῶν τὰς φυλάκας τῆς χώρας. Ὁ Σеттеμβρίνης τότε ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐκτεθειμένος, ἐπεβιάσθη λάθρα ἐπὶ ἀγγλικῶν πλοίων καὶ ἔπλευσεν εἰς Μάλταν. Μετ' ὀλίγους μῆνας, τῷ 1848, ὁ βασιλεὺς Φερδινάνδος ὁ Β', ὑποχωρῶν κατὰ τὸ φαινόμενον εἰς τὸ ρεῦμα τῆς κοινῆς γνώμης, ἔδωκε Σύνταγμα, ὑπεσχέθη ἐλευθερίαν, πόλεμον κατὰ τῆς Αὐστρίας καὶ ἐφάνη ἐνὶ λόγῳ ὡς τις πρόδρομος τοῦ Βίκτωρος Ἑμμανουήλ. Ὅθεν ὁ Σеттеμβρίνης ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Νεάπολιν, μεταβὰς καὶ αὐτὸς ὡς καὶ ἄλλοι πολλοὶ τότε, ἀπὸ τῆς ἐξουσίας εἰς τὴν ἐξουσίαν. Ἐγένετο βουλευτὴς καὶ ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως. Μετὰ τὸ πραξικόπημα τῆς 15 Μαΐου, παρητήθη καὶ ἔσχε τὴν ἀπρονοήσιαν τοῦ νὰ μείνῃ ἐν Νεαπόλει νέους διατρέχων κινδύνους. Τῷ ὄντι συνελήφθη τῷ 1849, κατηγορούμενος ὅτι εἶνε ἀρχηγὸς ἄλλης πάλιν φατρίας, τῆς «Ἰταλικῆς Ἐνότητος», ἧτις ὅμως οὐδόπως ἐτάραττε τὴν Κυβέρνησιν, διότι ἡ ἐθνικὴ ἰδέα εἶχε καὶ τότε, ὡς πάντοτε, ἐπαρκῶς καταβληθῆ διὰ τῆς ζήτησε ἐπεμβάσεως ἢ Αὐστρία ἐν Νοβάρα, ἢ Γαλλία ἐν Ρώμῃ ὑπηρετοῦν τὸν βασιλέα τῆς Νεαπόλεως, ὁ δὲ Πάππας, ὁ πρὸς στιγμὴν δεῖξας αἰσθήματα φιλελεύθερα, εὐλόγει τότε τὴν κατοχὴν τῆς Ρώμης καὶ τὴν μάχην τῆς Νοβάρας. Ὁ Φερδινάνδος ὁ Β', ἂν καὶ ἰσχυρὸς, προὔτιμκσε νὰ γείνη Τιβέριος μάλλον παρ' Αὐγουστός. Ὁ Κάρολος Ποέρριος καὶ ἄλλοι τεσσαράκοντα καταδικάσθησαν εἰς εἰρκτὴν, ὁ Σеттеμβρίνης, ὁ Ἀγρόστης καὶ ὁ Φαουτσιτάνος εἰς θάνατον.

Ἐχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν συγκινητικὴν ἐπιστολὴν γραφθεῖσαν παρὰ τοῦ πατριώτου πρὸς τὴν γυναῖκα του μετὰ τὴν φοβερὰν νύκτα, τὴν δεκαεξῶρον νύκτα, καθ' ἣν περιέμενε τὴν καταδίκην του. Ἡ ἀνένδοτος αὕτη ἐπιστολὴ ἀνεγνώσθη παρὰ τοῦ κ. δὲ Σάνκτις ἐν τῷ νεκρικῷ θαλάμῳ, πρὸ τοῦ νεκροῦ τοῦ Σеттеμβρίνη, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου του. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, ἣν παραθέτομεν εὐθὺς ἐφεξῆς, χρονολογεῖται ἀπὸ 4 Φεβρουαρίου 1851, ὅθεν συμπεραίνομεν ὅτι ὁ πολιτικὸς ἐγκληματίας δὲν ἐδικάσθη εἰμὴ μετὰ δύο ἐτῶν προφυλάκισιν.

«Θέλω, ἀγαπητὴ καὶ δυστυχὴς σύντροφος τοῦ βίου μου, θέλω νὰ σοὶ γράψω κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, καθ' ἣν ἀπὸ δεκαεξῆ ἤδη ὡρῶν συσκέπτονται οἱ δικασταὶ περὶ τῆς τύχης μου.

» Ἄν καταδικασθῶ εἰς θάνατον, δὲν θὰ δυνηθῶ πλέον νὰ σ' ἐπανίδω, οὔτε σέ, οὔτε τὰ σπλάγχνα μου, τὰ γαπητὰ μου τέκνα. Τώρα, ὅτε ἔχω τὴν ψυχὴν ἀτάραχον καὶ εἶμαι ἕτοιμος εἰς ὅ,τι δῆποτε, δύναμαι νὰ συνδιαλεχθῶ μίαν στιγμὴν μαζί σου. Γίγισ μου, εἶμαι ἡσυχος, παρεσκευασμένος εἰς ὅ,τι καὶ ἂν τύχῃ, καὶ ὁ

περ πρὸ πάντων μὲ ἐκπλήττει, αἰσθάνομαι ὅτι ἔχω δυνάμεις νὰ καταστρίλω τὴν πάλλουσαν ταύτην καρδίαν, ἣ ὅποια μερικὰς στιγμὰς παρ' ὀλίγον διερρηγνύετο εἰς τὸ στήθος μου. Ἀλλοῖμονον ἂν ἦτο ἰσχυροτέρα μου ἡ καρδία!

» Ἄν καταδικασθῶ εἰς θάνατον, δύναμαι νὰ σοὶ ὀρκισθῶ εἰς τὴν ἀγάπην μας καὶ εἰς τὴν ἀγάπην τῶν τέκνων μας, ὅτι ὁ Λουδοβικὸς σου δὲν θὰ διαψεύσῃ ἐαυτὸν κατὰ τὴν ἐσχάτην ὥραν. Ὁ ἀποθάνω ἔχων τὴν βεβαιότητα ὅτι τὸ μαρτύριόν μου θὰ ὠφελίσῃ τὴν πατρίδα μου, θ' ἀποθάνω ἡσυχος καὶ θαρραλέος ὡς μάρτυς, τὰ τελευταῖά μου λόγια θ' ἀπευθύνονται εἰς τὴν πατρίδα, εἰς τὴν Γίγισ μου, εἰς τὸν Ἐραφῆλ μου, εἰς τὴν Ἰουλίαν μου. Δὲν θὰ ἦνε ἐντροπὴ οὔτε διὰ σέ, οὔτε διὰ τὰ τέκνα μας τὸ ὅτι θὰ ἔχω ἀποθάνει ἐπὶ τοῦ ἰκρίωματος ἢ ἀτιμηθῆτε μίαν ἡμέραν διὰ τοῦτο. Θὰ σέ συντρίψῃ ἡ λύπη, τὸ ἡξέρω ἄλλ' ἔσο κυρία τῆς καρδίας σου, Γίγισ μου, διατήρησον τὴν ζωὴν σου διὰ τὰ τέκνα μας, εἰς τὰ ὅποια θὰ εἶπες ὅτι ἡ ψυχὴ μου θὰ ἦνε πάντοτε μὲ τοὺς τρεῖς σας, ὅτι σας βλέπω ἀκόμη, ὅτι σας αἰσθάνομαι, ὅτι ἐξαικολουθῶ νὰ σας ἀγαπῶ ὡς πάντοτε σας ἠγάπησα καὶ ὡς σας ἀγαπῶ τώρα κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τὴν φοβεράν!

» Ἀφίνω εἰς τὰ τέκνα μου τὸ παράδειγμα τοῦ βίου μου καὶ τὸ ὄνομά μου, τὸ ὅποιον προσπαθήσα νὰ διατηρήσω μέχρι τοῦδε ἐντιμον καὶ ἀκηλίδωτον. Θὰ τοῖς εἶπες νὰ ἐνθυμῶνται πάντοτε τὰ λόγια, τὰ ὅποια εἶπον ἐπὶ τῆς ἑδρας τοῦ κατηγορουμένου, ὅτε ἀπελογούμην μόνος μου. Θὰ τοῖς εἶπες ὅτι εὐλογῶν καὶ κατασπαζόμενος αὐτὰ χιλιάκις, τρία παραγγέλματα τοῖς ἀφίνω νὰ πιστεύωσιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ τὸν ἀγαπῶσι, νὰ ἀγαπῶσι τὴν ἐργασίαν καὶ πρὸ πάντων τὴν πατρίδα. Πτωχὴ μου Γίγισ, αὐτὰ εἶνε αἱ χαρὰί, τὰς ὁποίας σοὶ ὑπεσχόμην κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἀγάπης μας, ὅτε νέος καὶ οἱ δύο μας—σὺ ἦσο δεκαπέντε χρόνων, ἐξήλευον ὄλοι τὴν καλλονὴν σου, σπανία ἦτο ἡ ἀγνοῖα σου! ἐγὼ, εἰκοσάετης, μὲ τὴν καρδίαν πλήρη ἀγάπης καὶ ἐλπίδων,—ὑπεσχόμεθα πρὸς ἀλλήλους ζωὴν ἀγάπης, ὅτε μὰς ἐφαίνετο γελῶν καὶ λαμπρὸς ὁ κόσμος, ὅτε περιεφρονοῦμεν τὰς στερήσεις καὶ ἦτο ζωὴ μας ὁ ἔμω; Τί κακὸν λοιπὸν ἐπράξαμεν καὶ πάσχομεν τώρα τόσα καὶ τόσον ταχέως; Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος πᾶν παράπονον θὰ ἦτο βλασφημία κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ ἤγαγεν ἡμᾶς εἰς ἄρνησιν τῆς ἀρετῆς, ὑπὲρ ἧς ἀποθνήσκω. Ἀχ! Γίγισ, δὲν εἶνε παρὰ πόνος μόνον ἡ ἐπιστήμη καὶ πικρία ἡ ἀρετὴ. Καὶ ὅμως εἶνε ὡραῖοι οἱ πόνοι οὗτοι καὶ αἱ πικρίαι. Οἱ ἔχθροί μου δὲν νοοῦσι τὴν ὡραιότητα καὶ τὴν ἀξίαν των, θὰ ἔτρεμον ἂν ἦσαν εἰς τὴν θέσιν μου! ἐγὼ εἶμαι ἡσυχος διότι πιστεύω εἰς τὸν Θεὸν καὶ

εἰς τὴν ἀρετὴν. Δὲν τρέμω, ἄς τρέμῃ ὁ καταδικάζων με, διότι τοῦτο πρᾶττων ὑβρίζει τὸν Θεόν.

» Ἀλλὰ θὰ καταδικασθῶ τάχα εἰς θάνατον; Πᾶν κακὸν τὸ περιμένο παρὰ τῶν ἀνθρώπων. Ἠξέρω ὅτι θέλει νὰ δώσῃ παράδειγμα ἡ Κυβέρνησις ὅτι εἶνε ἐγκλημα τὸ ὄνομά μου, ὅτι οἱ νῦν ἀποφασίζοντες περὶ τῆς τύχης μου σαλεύουσι μεταξὺ μυρίων ἰδεῶν καὶ μυρίων φθῶν. Ἠξέρω ὅτι εἶμαι ἕτοιμος εἰς ὅ,τι δῆποτε.

» Θὰ ταφῶ τάχα εἰς μίαν εἰρκτὴν καὶ θὰ καταδικασθῶ οὕτως εἰς μαρτύριον χειρότερον τοῦ τοῦ θανάτου; Θὰ ἦμαι πάντοτε ὁ ἴδιος, καὶ ὁ Θεὸς ὁ ἐμβλέπων εἰς τὴν ψυχὴν μου καλῶς γινώσκει ὅτι, ὅχι διὰ τῆς ἰδικῆς μου δυνάμεως, ἀλλὰ διὰ δυνάμεως ἣν αὐτὸς μοὶ ἐξαποστέλλει, εἶμαι ἡσυχος. Τὸ βλέπει, δὲν γίνω δάκρυα, εἶνε σταθερὰ καὶ τρέχει ἡ χεὶρ μου, δὲν πάλλει ἡ καρδία μου. Σ' εὐχαριστῶ, Θεέ μου, δι' ὅ,τι κάμνεις δι' ἐμέ! Κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν στιγμὴν, σὲ αἰσθάνομαι, σὲ ἀναγνωρίζω, σὲ λατρεύω καὶ σὲ εὐχαριστῶ. Θεέ μου, παρηγόρησον τὴν δυστυχὴ γυναῖκά μου καὶ δός εἰς αὐτὴν τὴν δύναμιν νὰ ὑποφέρῃ τὴν λύπην ταύτην! Θεέ μου, προστάτευσον τὸν υἱὸν καὶ τὴν θυγατέρα μου, ὀδήγησον αὐτοὺς εἰς τὰς τρίβους τῆς ἀρετῆς, ἔλκυσον αὐτοὺς πρὸς σέ! δὲν ἔχουσι πλέον πατέρα, εἶνε παιδιὰ, ἀπότρεψον αὐτοὺς ἀπὸ πάσης κηκίας! οὐδεμίαν περιμένουσιν ἀνθρωπίνην βοήθειαν, δέουσι ὑπὲρ αὐτῶν! . . . Σῶσον τὴν πατρίδα, Θεέ μου. Φώτισον τοὺς κυβερνῶντας αὐτὴν, κάμε ὥστε ὁ θάνατός μου νὰ καταπαύσῃ τὰς ὀργὰς καὶ τὰ μῖση τῶν κομμμάτων! ἔστω τὸ αἷμά μου τὸ τελευταῖον, ὑπερχύνεται ἐπὶ τῆς τεθλιμμένης ταύτης γῆς!—Γίγισ μου, δὲν δύναμαι πλέον νὰ ἐξαικολουθῶ, φοβοῦμαι μὴ κινήσῃ ἡ καρδία, δὲν ἡξέρω ἂν δυνηθῶ νὰ σέ ἐπανίδω. Χαῖρε, ἀγαπητὴ καὶ παμφιλτάτη, δὲν εὐρίσκω λόγους διὰ νὰ σέ παρηγορήσω! Ἀρχίζει νὰ τρέμῃ ἡ χεὶρ μου! σὲ ἀσπάζομαι μὲ ἀσπασμὸν ὅμοιον πρὸς τὸν πρῶτον, ὃν σοὶ ἔδωκα. Φίλησον δι' ἐμέ τὸν Ἐραφῆλ, φίλησον δι' ἐμέ τὴν Ἰουλίαν. Εὐλόγει τα καθ' ἡμέραν καὶ καθ' ἑσπέρας καὶ λέγε εἰς αὐτὰ ὅτι καὶ ἐγὼ τὰ εὐλογῶ. Χαῖρε!»

Ἐλεεινολογῶ τοὺς πτωχοὺς τῆ καρδίας, οὗς ἤθελε κάμει νὰ μειδιάσουν ἢ ἐπιστολὴ αὕτη. Ὁ γράφων αὐτὴν περιέμενε ἀπόφασιν καταδικάσουσαν αὐτὸν εἰς θάνατον, ἧτις καὶ ἐξεδόθη τῷ ὄντι. Ὁ βασιλεὺς ἔμω μετέτρεψε τὴν ποινὴν εἰς ἰσθμίων ἀθροῖζεν ἐν τῷ φοβερωτάτῳ *ergastolo*. Ἐκεῖ οἱ πολιτικοὶ ἐγκληματῆται συνεχέοντο μὲ τοὺς κοινὰς κηκούργους ἔχοντες τὰ σίδερα εἰς τοὺς πόδας καὶ δικιτῶμενοι ὡς ἐκαῖνοι. Ταῦτα εἶδεν ὁ κ. Ρλάδστον καὶ συνέταξε τὸ περίφημον ἐκεῖνο φυλάκδιον, ἐν ᾧ ἡ τῶν Βουρβόνων Κυβέρνησις ὀνομάζεται ἔρησις

τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' εἶχε καρδίαν ἀνδρικήν καὶ γενναίαν ὁ Σеттеμβρίνης καὶ ἐνῶ πάντες περιέμενον νὰ ἴδωσιν αὐτὸν ἀπέλιπα καὶ κατεβεβλημένον, αὐτὸς παρηγόρει τοὺς ἄλλους σιδηροδεσμίους καὶ μετέφραζεν ἰταλιστὶ τὸν Λουκιανόν. Ἦσκει ἐν τῇ εἰρκτῇ τὸ ἰταλικὸν του ὕφος, ὑπερ μετὰ τοσαύτης λαμπρότητας μετεχειρίσθη βραδύτερον εἰς τὰ *Μαθήματα τῆς ἰταλικῆς φιλολογορίας*, τὰ ὅποια ἐν τῷ τῆς Νεαπόλεως Πανεπιστημίου ὑπηγόρευσε. Ἀλλὰ δὲν εἶνε τῶρα καιρὸς νὰ κρίνωμεν τὸ ὕφος καὶ τὰ ἔργα τοῦ Σеттеμβρίνη, ὁ βίος του μὰς παρέχει ἀκόμη ἰκανὴν ὕλην.

Ἐμεινεν ἐν τῇ εἰρκτῇ μέχρι τοῦ 1859 μετὰ καὶ πεντακοσίαν ἄλλων πολιτικῶν ἐγκληματιῶν. Τόσον πληθὸς καταδικῶν ἐνέβαλλεν εἰς ἀπορίαν τὸν βασιλέα Φερδινάνδον τὸν Β', ὃν ἰκανῶς ἤδη ἐπέεζεν ἡ τε διπλωματικὴ καὶ ἡ δημοσιογραφία. Ἀπεφάσισε λοιπὸν ὁ βασιλεὺς νὰ ἐξαποστειλῇ αὐτοὺς εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἐπεβιάσθησαν ἀκούσιως ἐπὶ ἀτμοπλοίου συρομένου ὑπὸ πολεμικῆς κορβέττας καὶ ἔπλευσαν πρὸς τὸν πορθμὸν τοῦ Γιβραλτάρ! Πολυτρόπως ἔχουσι διηγηθῆ τὰ περὶ τοῦ ταξιδίου τούτου. Ἡμεῖς ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἀκριβεστέραν τοῦ πράγματος ἀφήγησιν, γραφθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σеттеμβρίνη. Ἐν τῷ ὄρω τῶν Γαδεῖρων περιέμενε τοὺς καταδικῶν πλοῖον ἰστιοφόρον, ὃπερ ἔμελλε νὰ μεταφέρῃ αὐτοὺς ἐκεῖθεν τοῦ Ὁκεανοῦ. Ἀπὸ δεκαπέντε ἡδὲ ἡμερῶν εὐρίσκοντο ἐν τῷ πλοίῳ τούτῳ, ὅτε ἐξήτησαν τὸν Σеттеμβρίνη νὰ παρυσιασθῆ ἐπὶ τῆς νεαπολιτανικῆς κορβέττας, ἐνθα ἀγγίλος τις ἀξιωματικὸς ἤθελε νὰ τῷ ὁμιλήσῃ. Ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος ἦτο ὁ υἱὸς τοῦ Ἐραφῆλ, καταταχθεὶς εἰς τὸ ἀγγλικὸν ναυτικόν, ὅστις εἶχεν ἔλθει εἰς τὰ Γάδερα ἵνα ἴδῃ τὸν πατέρα. Ἀποχωριζόμενος δὲ ἀπ' αὐτοῦ οὐδὲν ἄλλο ἠδυνήθη νὰ τῷ εἶπῃ, παρὰ μόνον εἰς τὸ οὖς τὰς λέξεις: «δὲν θὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν Ἀμερικὴν.» Ὁ υἱὸς ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ἀγγλικὸν πλοῖον, οἱ καταδικῶι συνεσπαρεύθησαν πάλιν εἰς τὸ ἰστιοφόρον. Ἀλλ' ὁ Σеттеμβρίνης ἐπανέωρεν ἐκεῖ τὸν υἱὸν του μετρηφισμένον εἰς ὑπηρετίην. Ὁ νεανίας ὑπηρετεῖ πάντας μετὰ πολλῆς προθυμίας—ἦτο τότε εἰκοσιδύο ἐτῶν—ὁμιλῶν πρὸς τοὺς μὲν ἀγγλιστὶ, πρὸς τοὺς ἄλλους ἰσπανιστὶ. Διερχόμενος δὲ πρὸ τοῦ πατρὸς του λέγει αὐτῷ ταπεινῇ τῇ φωνῇ: «ἀπόψε ὁμιλοῦμεν.» Τὸ ἰστιοφόρον βυμουλκούμενον ὑπὸ τῆς βασιλικῆς κορβέττας εἶχεν ἀναχθῆ εἰς τὸ πέλαγος. Ὁ πατὴρ καὶ υἱὸς, ἀγνωστοὶ πρὸς ἀλλήλους κατὰ τὸ φαινόμενον, περιέμενον τὴν νύκτα ἵνα κρούσῃ συνδιαλεχθῶσι.

—Τί θὰ κάμῃς; ἠρώτησε τὸν υἱὸν του ὁ Σеттеμβρίνης.

—Θὰ σὲ συνοδεύσω ἢ θ' ἀποθάνω μαζί σου. Δὲν θὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἐκουσίως ἡ

ἀκουσίως ὁ πλοίαρχος θ' ἀναγκασθῆ νὰ στραφῆ πρὸς τὴν Λισβόνην. Ἐχῶ δύο πιστόλια καὶ τρεῖς μαχαίρας.

— Σιώπα! Θὰ κάμης ὅτι θὰ σοῦ εἶπῃ ὁ πατήρ σου. Αὐτὸ τὸ ὅποιον λέγεις θὰ ἦτο δι' ἡμᾶς καὶ αἰσχρὸν καὶ ἐπικίνδυνον. Δός μοι τὰ ὄπλα καὶ ἄς συνομιλήσωμεν.

Ὁ υἱὸς διηγήθη τότε τὰ πάντα πρὸς τὸν πατέρα, πῶς ἔμαθε τὴν ἀναχώρησιν τῶν καταδίκων, πῶς ἦλθε, κλ.

— Μὲ νομίζουν, λέγει, ἄγγλον γεννηθέντα εἰς τὴν Ἀβάναν μετ' ὀνομάζουσι Ζαζίμς. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν δὲν θὰ ὑπάγωμεν' δεκαετὴ δεινὰ σὲ κατέβαλον, ἡ ἐποχὴ εἶνε ἀκατάλληλος, οἱ ἡμίσεις θὰ ἀπέθνησκον καθ' ἑδδόν.

Μόλις ἀπεμακρύνθη ἡ κορβέττα, ὁ Ῥαφαὴλ ἐφόρεσε τὴν στολὴν του καὶ παρουσιάσθη μετ' ἄλλων πρὸς τὸν πλοίαρχον. Προσεπάθησε νὰ πείσῃ αὐτὸν ὅτι τὸ ἔργον ὅπερ ἔκαμνον ἦτο ὀχι μόνον ἄσχημον καθ' ἑαυτὸ, ἀλλὰ καὶ παράνομον, καὶ ὅτι θὰ ἐβιάζετο ἴσως ποτὲ νὰ δώσῃ δι' αὐτὸ λόγον ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων τῆς πατρίδος του. Τὸ πλοῖον ἦτο ἀμερικανικὸν ἀλλ' ὁ πλοίαρχος δὲν εἶχε σπουδάσει νομικὰ καὶ ἤθελε χρήματα. Ἐξήκολούθει τὸν δρόμον του. Οἱ ἐπιβάται ἤρχισαν νὰ ταρασσονται καὶ νὰ συζητῶσι. Ὁ Ῥαφαὴλ ἐξήτει τὰ ὄπλα του, ὁ Σεπτεμβρίνης δὲν τὰ ἔδιδε. Ἐν τῇ ταραχῇ ταύτῃ ἔπεσε κατὰ γῆς ἐν καψύλιον καὶ ἐκρότησεν. Ὁ πλοίαρχος φοβηθεὶς μὴ τυχὼν πάντες ἦσαν ὀπλισμένοι καὶ οἱ ἐξήκοντα ἔξ, ἔπλευσε πρὸς τὴν Ἰρλάνδον καὶ μετὰ 14 ἡμερῶν διάπλου ἀπεβίβασεν αὐτοὺς εἰς Κουίνστοουν, εἰς τὸν ὄρμον τοῦ Κόρκ.

Ἐννοεῖται ὅτι τὰ θύματα τῆς νεαπολιτανικῆς τυραννικῆς ἐγένοντο δεκτὰ μετ' ἀλαλαγμῶν χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ.

Ἦσαν τότε αἱ ἀρχαὶ τοῦ ἔτους 1859. Μετὰ ἐν ἔτος, τὸ ἡμισυ τῆς Ἰταλίας ἦτο ἐλεύθερον. Τῷ 1860 ὁ Σεπτεμβρίνης διωρίσθη παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ Μαμιάνη καθηγητῆς τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς φιλολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βονωνίας. Ἀλλὰ δὲν ἔλαβε καιρὸν νὰ ἀναβῆ εἰς τὴν ἑδραν του. Τὰ γεγονότα ἔτρεχον τότε καὶ ταχύτερον ἐπιπτον οἱ θρόνοι ἢ συνεγράφοντο οἱ εἰσιτήριοι λόγοι. Ὁ Γαριβάλδης ἤλαυσε βήμασι γίγαντος ἀπὸ Μαρσάλας εἰς Νεάπολιν σκουπιζῶν πρὸ αὐτοῦ τὴν ἀσθενῆ στρατιὰν Φραγκίσκου τοῦ Β'. Ἡ Νεάπολις ἤθελε νὰ χειροτονήσῃ τὸν Σεπτεμβρίνην ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν δημοσίων ἔργων, ἀλλ' ἐκεῖνος μειδίων ἠρνήθη νὰ δεχθῆ τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦτο. «Δὲν ἠξέδωκα τί πρόκειται νὰ κάμω», ἔλεγε. Ἐγένετο μόνον ἄμισθος σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας, βραδύτερον διωρίσθη Γενικὸς Ἐπιθεωρητῆς τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως καὶ βοηθὸς τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Ἐκπαιδεύσεως. Ἀλλὰ τὰς

θέσεις ταύτας κατήργησε τῷ 1861 ἡ διοικητικὴ ἀφομοίωσις. Οὐδέποτε παρεπονήθη διὰ τοῦτο ὁ Σεπτεμβρίνης, οὐδέποτε ἐζήτησε νὰ τὸν ἀποζημιώσῃ τὸ ἔθνος του δι' ὅσα τὸ καθήκον του ἐκτελῶν ὑπέφερε. Ἦρκειτο εἰς τὸ νὰ παραδίδῃ τὴν Ἰταλικὴν φιλολογίαν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Νεαπόλεως. Ἀφοῦ συνετέλεσεν εἰς τὴν ὑπαρξίν τῆς μιᾶς Ἰταλίας τοῦ παρόντος, ἠρέσκετο παρασκευάζειν τὴν Ἰταλίαν τοῦ μέλλοντος διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς φιλιότητος του νεολαίας. Ἦτο εὐχρηστημένος, τὰ ὄνειρά του εἶχον πληρωθῆ καὶ πλέον μάλιστα ἢ ὅσον προσέδοκα. Βραδύτερον διωρίσθη πρῦτανος καὶ γερουσταθῆς (1873), αἵτινες θέσεις εἶνε ἄμισθοι ἐν Ἰταλίᾳ.

Ἀπέθανε, νεώζων πάντοτε καὶ ἀκάματος, εἰς τὸ γραφεῖόν του τῇ 3 Νοεμβρίου 1876 ἔτ. ν. Ἀπέθανεν ὡς ἔζησε. Ἐξ ὄλων τῶν ὀνομάτων διὰ τὰ ὅποια καυχᾶται ἡ Ἰταλία, δὲν ὑπάρχει ἴσως ἐνδοξότερον τοῦ ἰδικοῦ του, δὲν ὑπάρχει ἐντιμότερον. ΜΑΡΚ ΜΟΝΝΙΕΡ.

Ἡ πραγματεία, ἥς μεταφράσιν, διεσκευασμένη ἐνιαχοῦ, ἐφεξῆς δημοσιεύομεν, ἀνήκει εἰς τὴν σειράν τῶν ἐπὶ τῆς περὶ τῆς ἐν Γαλλίᾳ δυναστείας γενομένην χάριν τοῦ λαοῦ δημοσίων διαλέξεων ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Αυτοκρατείας Ἐγγετίας, ἐγράφη δὲ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Α. Ῥονδελέτ. Σ. τ. Δ.

Ἡ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΕΝ Τῷ ΠΡΑΚΤΙΚῷ ΒΙῳ.

Θὰ ὀμιλήσω σήμερον περὶ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ. Ἀποκλείω τὸ μέρος τὸ κυρίως ἐπιστημονικόν.

Πᾶσα ἐπιστήμη περιλαμβάνει μὲν ἐν μέρει, ὅπερ δὲν ἐνδιαφέρει εἰμὴ τοὺς εἰδικῶς περὶ αὐτὴν ἀσχολουμένους, τοὺς θέλοντας κατὰ βᾶθος νὰ σπουδάσωσι περὶ αὐτὴν, ἀλλὰ περιλαμβάνει καὶ γενικὰς τινὰς γνώσεις, αἵτινες προκαλοῦσι τὴν ἡμετέραν σκέψιν ἐν τῷ βίῳ τῷ καθημερινῷ καὶ αἵτινες εἶνε ἀναπόφευκτοι εἰς πάντα ἄνθρωπον. Περὶ τῶν γενικοτήτων τούτων τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας θὰ ὀμιλήσωμεν, ἕκαστος δὲ, εἶμαι βέβαιος, θὰ ἀναγνωρίσῃ εἰς τὰ παρ' ἡμῶν λεγόμενα αὐτὰ τὰ ἴδια πράγματα, περὶ τῶν ὁποίων πολλάκις τῷ ἔτυχε νὰ σκεφθῆ καθ' ἑαυτόν.

Ἐπὶ τὰς λ. χ., ὅστις νὰ μὴ ἀνέγνωσεν ἅπασι τοῦλάχιστον ἐν τῷ βίῳ του μίαν ἐφημερίδα; Εἰς τὴν ἐφημερίδα ὑπάρχει ἐν μέρει πολιτικόν, τὸ ὅποιον, ἂν θέλητε, ἀρίνομεν ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀλλὰ ὑπάρχει καὶ ἐν ἄλλο μέρει μὴ ἔχον σχέσιν πρὸς τὴν πολιτικὴν. Ἐν αὐτῷ ἀνακινουῦνται ζητήματα, τὰ ὅποια ἐνδιαφέρουσι πάντας ἡμᾶς, ἐπὶ τῶν ὁποίων σκεπτόμεθα, τὰ ὅποια ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν τῆς κοινωνίας διάταξιν.

Ὅταν παρητηρῶμεν τὸν περὶ ἡμᾶς κόσμον, βλέπομεν ὅτι τὰ πάντα διέπονται ὑπὸ ὀρισμέ-

νων τινῶν νόμων. Ὁ ἥλιος ἀνατέλλει πάντοτε ἐκ τοῦ αὐτοῦ μέρους καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ πάντοτε μέρος διευθύνεται ὅταν δύῃ. Ὁ καπνὸς, ὃν ἀναδίδει ἡ καπνοδόχη ἐκεῖνη, ὑψαῖται πρὸς τὰ ἐπάνω, ἐν ᾧ τὸ βιβλίον τοῦτο, ἂν τὸ ἀφήσω, θὰ πέσῃ κάτω. Τίς θὰ περιμένε ποτε νὰ ὑψωθῆ τὸ βιβλίον πρὸς τὰ ἐπάνω; Τόσον δὲ τὸ πρᾶγμα εἶνε βέβαιον, ὥστε περιττὸν εἶνε νὰ τὸ ἀποδείξωμεν διὰ πειράματος. Αἱ ἀλήθειαι αὗται αἱ πασίγνωστοι ὀνομαζονται ἐν τῷ φυσικῷ κόσμῳ νόμοι.

Ὁ ἄνθρωπος, ὁ πεπροικισμένος μὲ νοῦν, ὁ φῶσις ἐλεύθερος καὶ κύριος τῶν πράξεών του, ὁ εὐθύνόμενος δι' αὐτὰς, ὁ ἔχων συναίσθησιν τῶν καθηκόντων του, δὲν ἔχει ἄρα ὑποχρεώσεις; Ἄν ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ὡς ἄτομον ἔχη ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας ὑποδεικνύει εἰς αὐτὸν ἡ συνείδησίς του, πρέπει βέβαια καὶ τὸ σύνολον τῶν ἀνθρώπων, ἡ κοινωνία, νὰ ἔχη παρομοίως ὑποχρεώσεις. Ἡ κοινωνία οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ συνάθροισις ἠθικῶν προσώπων, ἀμοιβαίως ὑπευθύνων' συμβαίνει δηλαδὴ εἰς τὴν κοινωνίαν ὅ,τι καὶ εἰς τὰ ἄτομα.

Τὴν πρώτην, ὅταν ἐγειρώμεθα, τὸ πῶμα ἡμῶν ζητεῖ νὰ φάγῃ καὶ νὰ πῖν' ὅταν νυκτώσῃ, ζητεῖ νὰ κοιμηθῆ.

Τὰς ἀπαιτήσεις ταύτας τοῦ σώματος πρέπει νὰ τὰς πληρῶσωμεν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Πρέπει ἐν αὐτῇ νὰ εὐρωμεν ἄρτον διὰ νὰ φάγωμεν, ποτὸν διὰ νὰ κορέσωμεν τὴν δίψαν μας, ἐνδύματα διὰ νὰ καλύψωμεν τὴν γυμνότητά μας, οἰκήματα διὰ νὰ κατοικήσωμεν. Πάντα ταῦτα ὀνομάζονται ἐν τῇ Πολιτικῇ Οἰκονομίᾳ διὰ μιᾶς λέξεως πλοῦτος. Ἡ λέξις, ὡς βλέπετε, δὲν ἔχει τὴν σημασίαν ἐκεῖνην, ἣν συνήθως ἀποδίδομεν εἰς αὐτήν. Ἄς εἴπωμεν λοιπὸν ὅτι πλοῦτος εἶνε τὸ σύνολον τῶν πραγμάτων ἅτινα παράγει ἡ κοινωνία πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ σώματος. Οὐδὲ ἦτο δυνατόν νὰ ἔχη ἄλλως τὸ πρᾶγμα, διότι θὰ εἶχομεν τότε ἀβλιότητα, πείναν, ἐρήμωσιν!

Ἐφθάσαμεν ἀνεπαισθῆτως εἰς τὸν ἔρισμόν τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας. Πολιτικὴ Οἰκονομία εἶνε ἡ ἐπιστήμη τοῦ πλοῦτος, ἐφ' ὅσον αὐτός ἀναπτύσσεται εἰς τοὺς κόλπους τῆς κοινωνίας.

Ὁ πλοῦτος ἀκολουθεῖ ἐν τῇ ἀναπτύξει του τοὺς αὐτοὺς νόμους, οὓς καὶ ὁ ἄνθρωπος. Ὅπως ὁ ἄνθρωπος, οὕτω καὶ ὁ πλοῦτος γεννᾶται, ζῆ, ἀποθνήσκει.

Γεννᾶται, τὸν δημιουργεῖ ὁ ἄνθρωπος. Τὸ γνωρίζετε καλῶς τοῦτο, σεῖς πάντες, οἵτινες διὰ τῆς βιομηχανίας ἔχετε εἰς τὰς χεῖράς σας μέρος τοῦ πλοῦτος τῶν ἐθνῶν. Ἡ γέννησις αὐτῆ τοῦ πλοῦτος ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον κεφάλαιον, ὅπερ πρέπει νὰ μελετήσωμεν, τὸ περὶ παραγωγῆς. Πῶς, δηλαδὴ, ὑπὸ τίνος ἔρους καὶ διὰ τίνων μέσων γεννᾶται, παράγεται ὁ πλοῦτος.

Ὁ πλοῦτος δὲν βροιάζει πρὸς τὸ δένδρον, ὅπερ εἶνε συνημμένον πρὸς τὸ ἔδαφος, ὅπερ ἔχει βαθέως ἐντὸς τῆς γῆς τὰς ρίζας του, τοῦ ὁποίου διαρρέει ὁ βίος ὅλος εἰς αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἐνθὰ τὸ πρῶτον αὐτὸ ἐφυτεύθη. Ὁ πλοῦτος μεταβαίνει ἀπὸ χερῶν εἰς χεῖρα. Ὁ πλοῦτος εἶνε κινητὸς ὡς οἱ ἄνθρωποι. Ἐρχεται ἐκ Μασσαλίας καὶ εἰς τὴν Μασσαλίαν μετέβη ἐκ τῶν ἀποικιῶν. Ἐρχεται ἐκ τῆς Βορείου Θαλάσσης, καταναλισκεται ἐν Γαλλίᾳ ἢ καταβαίνει εἰς τὰ μεσημβρινὰ τῆς Εὐρώπης μέρη. Ἴδου λοιπὸν καὶ δεύτερον κεφάλαιον. Κεφάλαιον πρῶτον, περὶ παραγωγῆς; κεφάλαιον δεύτερον, περὶ ἀνταλλαγῆς. Κατὰ τίνα τρόπον δηλαδὴ γίνεται τὸ ἐμπόριον τοῦτο τῶν ἀναγκαίων πραγμάτων μεταξὺ τῶν παραγόντων αὐτὰ ἀνθρώπων.

Ἀφ' οὗ γεννηθῆ ὁ πλοῦτος, ἀφ' οὗ ἀνταλλαγῆ, μέλλει ἀκόμη καὶ ἄλλο τι νὰ γείνη, ὁ προσωρισμὸς τοῦ πλοῦτος δὲν ἐτελείωσε. Διὰ τί ὑπάρχει ὁ πλοῦτος; διὰ νὰ τὸν μεταχειρίζομεθα. Τελευταῖον λοιπὸν μέρος τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας εἶνε τὸ περὶ τῆς καταναλώσεως τοῦ πλοῦτος.

Οὔτε νὰ παραγάγῃ δύναται τις, οὔτε νὰ ἀνταλλάξῃ διὰ τοῦ ἐμπορίου, οὔτε διὰ τῆς χρήσεως νὰ καταναλώσῃ, ἂν ἡ κοινωνία δὲν ἦνε ἡσυχος καὶ τακτοποιημένη, ἂν δὲν διέπτηται ὑπὸ νόμων δικαίων, ἂν ἐν αὐτῇ δὲν ὑπάρχῃ μία ἐξουσία, ἥτις ἐκπροσωπεύσῃ αὐτὴν τὴν κοινωνίαν, τουτέστι τὸν κόσμον ὅλον, νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν τάξιν καὶ τὴν εἰρήνην. Πρὸς ἀπόλαυσιν λοιπὸν τῶν ἀγαθῶν τούτων εἶνε δικαίον ὁ πλοῦτος καὶ πᾶς ἐν γένει ἐργαζόμενος νὰ ὑποβάλληται εἰς μικρὰν τινα θυσίαν, διὰ νὰ ἐμπορῆ νὰ ἔχη τὴν τάξιν, τὴν διαίτησιν, τὴν κυβέρνησιν. Ἐκ τούτου ἡ ἀνάγκη τοῦ φόρου. Παραγωγῆ, λοιπὸν, ἀνταλλαγῆ, καταναλώσεως, φόρος' αὐτοῦ βασιζέται ὅλη ἡ Πολιτικὴ Οἰκονομία.

Ἀλλὰ βλέπω ὅτι ἐφορτώθημεν μὲ πολλὰ πράγματα' ἄς ἀφήσωμεν μέρος τοῦ φορτίου, ἄς ἀφήσωμεν τὰ τελευταῖα κεφάλαια καὶ ἄς λάβωμεν πρῶτον τὸ περὶ παραγωγῆς.

Πῶς ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον, πῶς γεννᾶται ὁ πλοῦτος; Τί κάμνει ὁ ἄνθρωπος διὰ νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας του;

Ἐνταῦθα, εὐθὺς εἰς τὴν ἀρχὴν, ἀπαντῶμεν μίαν πρόληψιν.

Ἐπὶ τὸν πλοῦτον ἄνθρωποι νομίζοντες ὅτι ἡ κοινωνία, ὁ κόσμος, εἶνε μία τράπεζα ἐσφραγισμένη, κατ' αὐτοὺς δὲ ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει νὰ πράξῃ ἄλλο τι παρὰ νὰ λάβῃ τὸ κῆισμά του, νὰ καθίσῃ καὶ νὰ φάγῃ εἰς τὸ κοινὸν συμπόσιον. Ἐκ τούτου προέρχονται τὰ παράπονα ἐκεῖνων, οἵτινες, ἐν τῇ διανομῇ τοῦ πλοῦτος, ἔχουσιν ἐννοηθῆ ὀλιγώτερον ἄλλων. Πρέπει παντὶ σθένει νὰ πολεμήσωμεν τὴν πρόληψιν ταύτην, τὰς ἐσφαλμένας ἅμα καὶ ἐπικινδύνους ταύτας ἰδέας. Ἄς ἴδωμεν τί τρέχει.

Νομίζετε ότι ο κόσμος, όταν εδημιουργήθη, ομοιάζει προς τὰς σημερινὰς πόλεις, προς τοὺς Περσικοὺς λ. χ., ὅπου ἕκαστος δρόμος ἔχει καὶ τὸ πεζοδρόμιόν του, ὅπου ἕκαστη πλατεία φωτίζεται διὰ τοῦ φωταερίου ὡς αἶθουσα μεγάλου-πρεπής; Ὅχι βέβαια, δὲν ἦτο οὕτως ὁ κόσμος, πρὸ τοῦ νὰ ὑπάρξῃ ὁ πεπολιτισμένος πλοῦτος. Ἄλλως τε ἔχομεν πρόχειρον παράδειγμα περὶ τοῦ τί ἦτο κατ' ἀρχὰς ὁ κόσμος. Ἴδτε τοὺς καὶ νῦν ἔτι ἀγρίους τόπους, τὰ δάση τοῦ Νέου Κόσμου, τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀφρικῆς τοιοῦτον πρέπει νὰ φαντασθῆτε τὸν κόσμον!

Τί βλέπομεν ἐκεῖ; Κυκεῶνα, ἐνθα οὐδεὶς δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ, ἐνθα κρύπτονται, ἔρπου, βρυχῶνται, συρίζουσι τὰ ἄγρια καὶ τὰ φαρμακερὰ θηρία, τῶν ὁποίων γίνεται ἀμέσως ἄμυ ἐμφανισθῆ ἡθὺμα ὁ ἄνθρωπος. Οὗτος δὲ δὲν ἔχει ἀκόμη πυροβόλα ὅπλα διὰ νὰ ὑπερασπισθῆ, δὲν ἔχει τὰ ἐκ τοῦ πολιτισμοῦ βοηθήματα. Εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους, οἵτινες δὲν ἀνεγεννήθησαν διὰ τῆς ἐργασίας, ἐπιπολάζουσι δηλητηριώδη μιάσματα καὶ αὐτὰ τὰ σήμερον κατοικίδια ζῶα, ἅτινα ὑπηρετοῦσι τὸν ἄνθρωπον, ἦσαν ἄγρια κατ' ἀρχὰς. Ὑπάρχει ἀκόμη καὶ τώρα ἐν Ἑρυσίᾳ ὁ ἀρχαῖος τύπος τοῦ βοῦς, τὸ ἀγριόβωδον, ὁ βόνασος, θηρίον φοβερώτερον τῆς βαινας. Ὁ ταπεινὸς χοῖρος τί ἄλλο ἦτο κατ' ἀρχὰς εἰμὴ ἀγριώτατον θηρίον καὶ αὐτός; Εἰς τὰ ὄρη τῆς Κορσικῆς σώζεται ἀκόμη ὁ ἀρχαῖος τύπος τοῦ προβάτου καὶ εἶνε θηρίον ἄγριον, ἀκαταδίωκτον. Ὅχι μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὰσιν ἔχουσιν ὅλα τὰ συνανθρωπεύμενα, τὰ κατοικίδια ζῶα, ἅμα ἀφειθῶσιν μόνον εἰς ἔρημον τόπον, νὰ ἐπανέρχονται εἰς τὴν πρώτην καὶ φυσικὴν αὐτῶν κατάστασιν.

Ὅτε κατὰ πρόωτον ἀπέβησαν οἱ Ἴσπανοὶ εἰς τὴν νεωστὶ ἀνεκλυφθεῖσαν Ἀμερικὴν εἶχον παραλάβει μεθ' ἑαυτῶν μεγάλους κύνες, τοὺς ὁποίους μετεχειρίζοντο πρὸς καταδίωξιν τῶν ἀγρίων. Οἱ κύνες ἐκεῖνοι ἦσαν ἤμεροι. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἀπεπλανήθησαν εἰς τὰ δάση. Μετὰ εἰκοσιν ἔτη, εἰσερχόμενοι οἱ Ἴσπανοὶ εἰς τὰ δάση ἐκεῖνα, εἰς ἃ οὐδεὶς τέως εἶχεν εἰσχωρήσει, ἔβλεπον ἐνώπιόν των φοβερὰ θηρία καὶ τοῦ λέοντος φοβερώτερα ἦσαν οἱ ἀποπλανηθέντες κύνες. Εἶχον μεταμορφωθῆ καὶ ἡ μορφή καὶ αὐτὴ ἡ φωνὴ των ἦτο παρηλλαγμένη. Ἄς ἀφήσωμεν τὰ ζῶα ἢ γῆ τί γίνεται ἅμα ἀφειθῆ ἀκαλλιέργητος; Ἄμα παύσῃ ἡ καλλιέργεια, ἡ γέρσος πληροῦται πλέον παντός εἶδους ἀνωφελοῦς καὶ ἐπιβλαβοῦς μάλιστα βοτάνης. Αἱ βοτάναι αὗται φύονται μόνον τῶν, ὁ σίτος ὅμως, ἡ ἄμπελος κλπ. ἔχει ἀνάγκη καλλιέργειας, ἐργασίας.

Ἴδου λοιπὸν πόθεν ἔρχεται ὁ πλοῦτος, ἀπὸ τῆς ἐργασίας, ἡ ἐργασία τὸν παράγει. Δὲν καθήμεθα λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι εἰς ἐτοιμὴν τράπεζαν, ἀλλ' ἡμεῖς παράγομεν ὅ,τι μᾶς ἀναγκαῖοι.

Διὰ τοῦτο, τοῦτο τὸ ὅ,τι μᾶς ἀναγκαῖοι ὀνομάζεται ὀρθῶς καὶ καλῶς *ἰδιοκτησία*, διότι ἡμεῖς τὸ ἀποκτῶμεν καὶ εἶνε ἰδικόν μας κτῆμα. Ὁ ἄνθρωπος ὅτιδήποτε καὶ ἂν παραγάγῃ μέγα ἢ μικρὸν, κοπιάζει δι' αὐτὸ, καταθέτει τὸν ἰδρωτὰ του, τὰς προσπάθειάς του, τὴν δυνάμιν του. Ἡ ἰδιοκτησία τοῦ ἀνθρώπου εἶνε λοιπὸν τρόπον τινὰ ἢ προέκτασις τῆς ἀτομικότητός του, εἶνε ἢ ἐνσάρκωσις, οὕτως εἶπεν, αὐτοῦ τοῦ ἑαυτοῦ του.

Τοιαύτη ἡ γέννησις τοῦ πλοῦτου ἄς ἴδωμεν τὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ.

Κυριώτερον τοῦ πλοῦτου ἀποτέλεσμα εἶνε ἡ δημιουργία τοῦ κεφαλαίου, πρὸς ὄφελος τοῦ ἐργαζομένου. Διότι ἐξ ὅσων ἀνωτέρω εἶπομεν, δὲν πρέπει τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι μόνος σκοπὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ κοινωνίᾳ εἶνε νὰ θεραπεύσῃ τὰς καθημερινὰς μόνον ἀνάγκας του. Παρατηρήσατε ποῖος εἶνε ὁ νόμος τοῦ ἡμετέρου βίου καὶ πῶς ὁ Θεὸς ἐκάνοντι τὴν ἡμετέραν ὑπαρξιν.

Ὅταν γεννώμεθα, εἴμεθα ἀσθενεῖς, βρέφη. Αἱ προσπάθειαι μας οὐδεμίαν ἔχουσι δυνάμιν, βεβαίως δὲ δὲν δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν τότε διὰ τῆς ἐργασίας μας. Ἀκολουθεῖ ἐκ τούτου ὅτι ἡ πρὸς παραγωγὴν προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶνε ἴση πρὸς τὴν κατανάλωσιν, ἢν κάμνῃ κατανάλει λοιπὸν πλείοτερα τῶν ὅσων παράγει. Ἀλλ' ἐν ᾧ ὁ ἄνθρωπος βαθμηδὸν μεταβαίνει ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας εἰς τὴν νεανικὴν καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς τὴν ἀνδρικὴν, παρουσιάζεται ἀξιοπαρατήρητόν τι φαινόμενον ἢ πρὸς ἐργασίαν ἰκανότης, ἡ δυνάμις τοῦ ἀνθρώπου αὐξάνει βαθμηδὸν καὶ αὐτὴ. Ὅταν δὲ τις ἀνδρωθῇ, φθάσῃ εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας, τότε καὶ ὀλιγώτερον δύναται νὰ κοιμᾶται καὶ πλείοτερον νὰ ὑπομένῃ τὸν κόπον καὶ τὰς στερήσεις. Εἰς τὴν ὑγείᾳ καὶ ἰσχυρὰν κρᾶσιν δὲν χρειάζεται λεπτή καὶ ἐκλελεγμένη τροφή ὅσον ἀκραιότεραι εἶνε αἱ δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου, τόσον ὀλιγώτεραι εἶνε αἱ ἀνάγκαι αὐτοῦ. Μετὰ τινὰ χρόνον ὅμως μεταβάλλεται πάλιν ἡ ἀναλογία. Ἀπὸ τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας μεταβαίνει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ὄριμον ἡλικίαν καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς τὴν γερωντικὴν. Τότε αἱ ἀνάγκαι πολλαπλασιάζονται ὁ ὕπνος πρέπει νὰ κρατεῖνται πλείοτερον, τὰ μεταξὺ τῆς ἐργασίας διαλείμματα πρέπει νὰ γίνονται βαθμηδὸν μακρότερα, παρουσιάζεται τότε ἡ ἀνάγκη προφυλάξεων τινῶν, ὅπως περιττῶν εἰς τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν. Αὐξάνουσι λοιπὸν αἱ ἀνάγκαι καὶ ἐλαττοῦνται αἱ δυνάμεις κατ' ἀναλογίαν. Καὶ, ἀληθεῖς ὅτι ὁ γέρον ἐργάτης εἶνε ἐμπειρότερος εἰς τὴν τέχνην του, δὲν δύναται ὅμως νὰ ἐργασθῇ καὶ κατ' ἀκολουθίαν νὰ παραγάγῃ ὅσον ὁ νέος. Τὰ πράγματα ταῦτα εἶνε ἡ εὐγλωττος διδασκαλία περὶ τοῦ ποῖαν ὁδὸν πρέπει τις νὰ ἀκολουθῇ ἐν τῷ βίῳ, οὐδενὸς δὲ σχολίου ἔχουσιν ἀνάγκη. Καὶ μὲν ὁ πλοῦτος

ἔχει τὴν ἀρχὴν του ἐν τῇ πρὸς παραγωγὴν προσπάθειᾳ, ὁ ἀληθὴς του ὅμως σκοπὸς εἶνε ἡ ἐξοικονόμησις πρὸς σχηματισμὸν κεφαλαίου. Ἄν εἰκοσιπενταέτης ἐργάτης σὰς εἶπῃ, ὅπως πολ- λάκις ἐγὼ ἤκουσα τοιούτους νὰ λέγωσι, δὲν χρεωστῶ εἰς κανένα τίποτε, ἐργάζομαι καὶ ἀπολαμβάνω ἀρκετὰ, δύναιμι λοιπὸν καὶ νὰ ἐξοδεῶ ὅλα ὅσα ἀπολαμβάνω, ἀπαντήσατε εἰς αὐτὸν λέγοντες τὰς ἐξῆς ἀναντιρρήτους ἀληθείας:

«Ἐξοδεῶν τώρα ὅτε εἶσαι εἰκοσιπέντε ἐτῶν, εἰς τὴν ἀκμὴν δηλαδὴ τῶν δυνάμεών σου, πᾶν ὅ,τι κερδαίνεις, καὶ μὴ φυλάττων τίποτε διὰ τὸν χειμῶνα τοῦ βίου σου, διὰ τὰ γηρατειά σου, ἤξεύρεις τί κάμνεις; Κατατρώγεις αὐτὸ ἰδίον τὸν ἑαυτόν σου. Ὅμοιάζει πρὸς ἄνθρωπον αὐτοκτονοῦντα. Ἡ ὑπαρξίς μας εἶνε οὕτω διατεθειμένη, ὥστε ὅλα αὐτῆς τὰ μέρη νὰ ἀναπαυρῶνται ἢ νεανικὴ ἡλικία πρέπει νὰ προετοιμάζῃ τὴν ὄριμον ἡλικίαν, τὸ δὲ γῆρας πρέπει νὰ ἀπολαμβάνῃ τοῦ καρποῦ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς σωφροσύνης τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας.»

Γνωρίζομεν λοιπὸν τώρα τί εἶνε πλοῦτος, γνωρίζομεν ὅτι γεννᾷ αὐτὸν ἡ προσπάθεια. Γνωρίζομεν ὅτι ἀπαύγασμα αὐτοῦ εἶνε ἡ ἰδιοκτησία καὶ ὅτι ἀναγκαῖα πρὸς τοῦτο εἶνε ἡ ἐξοικονόμησις. Ἄς ἴδωμεν τώρα, ἂν θέλετε, κατὰ τίνας διακρούους τρόπους παράγεται ὁ πλοῦτος.

«Ἐπιπλοῦται»

Σ.

ΠΕΡΙΕΡΓΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ ΤΟΥ ΚΗΡΙΟΥ

Εἰς τινὰ φυσικὸν ἐπὶ ἡλθεν ἡ παράδοξις ἰδέα νὰ κάμῃ τοὺς ἐπομένους ὑπολογισμούς. Τὸ ἐξοικονομῶν αὐτῶν ἐθεώρει ὡς ἀπόδειξιν τῆς ἀκρας διακριτότητος τοῦ φωτός. Δὲν ἐπιμένομεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ὀρθοῦ ἢ μὴ τῆς ἰδέας του ταύτης, ἢν ὁ ἀναγνώστης δύναται δεόντως νὰ ἐκτιμῆσῃ.

«Καθήμενος ἐσπέραν τινὰ, λέγει, παρὰ τὴν ἐστίν μετὰ πολλῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας μου, παρετήρησα ὅτι ἅπαντες ἀνεγίνωσκον φωτιζόμενοι ὑφ' ἐνὸς μόνου κηρίου. Ἐκέσθην τότε, ποῖα ἄρα εἶναι ἡ ἀναλογία τοῦ φωτός, ἡ ἀναγκαιόσθα εἰς ἕκαστον τῶν ἀνεγινωσκόντων; Ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ φῶς τοῦ κηρίου διανέμεται εἰς τρόπον, ὥστε μηδὲν μέρος αὐτοῦ νὰ χάνεται εἰς πόσους θὰ ἐπῆρκει; Τὸ κηρίον ἦν ὀγκῶδες καὶ ἐξέγεεν ἰκανὴν λάμψιν. Δοκιμάσας εἶδον ὅτι ἡδυνάμην ν' ἀνεγίνωσκω κάλλιστα εἰς ἀπόστασιν τριῶν ποδῶν, κρατῶν τὸ βιβλίον ἐνέα δακτύλου; μακρὰν τῶν ὀφθαλμῶν μου. Ὅθεν τὸ κηρίον ἡδύνατο νὰ φωτίξῃ ἐπαρκῶς τὸ ἐμβαδὸν τῆς κοίτης ἐπιφανείας σφαίρας, ἐχούσης ἀκτῖνα τριῶν ποδῶν. Τὸ ἀνά χεῖράς μου βιβλίον περιελάμβανε τετρακόσια γράμματα

κατὰ τετραγωνικὸν δάκτυλον. Ἄρα κοίλη σφαῖρα ἐξ ποδῶν διαμέτρου ἤθελε περιλάβει 6,514, 400 γράμματα, ἅτινα τὸ κηρίον ἡδύνατο ἐπαρκῶς νὰ φωτίξῃ ὅπως ὄσιν εὐδιάκριτα εἰς τὸν ὀρθοκλινὸν εἰς ἐνέα δακτύλων ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ βιβλίου.

Ἄλλὰ τὸ ὑφ' ἐνὸς μόνου γράμματος ἀντανυκλόμενον φῶς καθίστησι τοῦτο ὄρατόν εἰς τὴν αὐτὴν ἀπόστασιν οὐ μόνον κατὰ μίαν διεύθυνσιν, ἀλλὰ καθ' ἀπάσας τὰς διευθύνσεις, ἀδιάφορον ποῖον σημεῖον κατέχει ὁ ὀφθαλμὸς ἐπὶ τοῦ ἐμβαδοῦ τῆς κοίτης ἐπιφανείας σφαίρας, ἀκτῖνος ἐνέα δακτύλων εἰς πόσους λοιπὸν ὀφθαλμοὺς τὸ οὕτως ἀντανυκλόμενον φῶς θὰ ἤρκει ὅπως ἴδωσι τὸ γράμμα ἐκεῖνο; Εὐκολώτατον νὰ ὑπολογισθῇ.

Ἐπιθέτω ὅτι ἡ κόρη τοῦ ὀρθοκλινῶς ἔχει διάμετρον ἐνὸς ὀγδόου τοῦ δακτύλου, ὅπως καὶ πράγματι ἔχει περίπου. Ἐπὶ τῇ ὑπόθεσιν ταύτῃ ἡ ἐπιφάνεια ἡμισφαιρίου ἀκτῖνος ἐνέα δακτύλων εἶναι ἴση ταῖς κόραις 41,465 ὀφθαλμῶν. Ὅστε τὸ ὑφ' ἐνὸς μόνου γράμματος ἀντανυκλόμενον φῶς θὰ ἤρκει νὰ το καταστήσῃ ὄρατόν εἰς ζεύγη ὀφθαλμῶν κατὰ τὸ ἡμισυ ὀλιγώτερον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κορῶν. Ἴσως ὅμως μοὶ παρατηρήσῃ τις ὅτι εἰς τοὺς ἐγγύτατα τῇ σελίδι ὀφθαλμοὺς τὸ γράμμα δὲν ἔ' ἀντηνάκλα ἐπαρκῶς ποσότητα φωτός ἀλλ' ἀναντιρρήτον ἀφ' ἑτέρου εἶναι ὅτι ἡ σελίς δὲν ἀντανυκλᾷ τὸ ἡμισυ τοῦ ἐπὶ ταύτης πίπτοντος φωτός ὥστε ἀντισταθμίζεται πληρέστατα ἡ ἔλλειψις ἐκεῖνη.

Ἐτέλος, ἐπειδὴ τὸ ἐφ' ἐνὸς μόνου γράμματος πίπτον φῶς ἀρκεῖ νὰ καταστήσῃ αὐτὸ ὄρατόν εἰς 20,732 ζεύγη ὀφθαλμῶν, ὁ δ' ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ ἐμβαδοῦ κοίτης σφαίρας τριῶν ποδῶν ἀκτῖνος περιλαμβανομένων γραμμῶν ἀνέρχεται εἰς 6,514,400, τὸ ἐπὶ πάντων τῶν γραμμῶν πίπτον φῶς θὰ ἐπῆρκει εἰς 135,056,540, 800 ζεύγη ὀφθαλμῶν. Ὅθεν διὰ τοῦ φωτός ἐνὸς καὶ μόνου κηρίου, ἐπὶ τῇ ὑπόθεσιν ὅτι οὐδὲν μέρος αὐτοῦ ἀπόλλυται καὶ ὅτι κατ' ἴσα μέρη διανέμεται, θὰ ἡδύνατο ν' ἀνεγίνωσκωσιν ἐνταῦθα 135,056,540,800 ζεύγη ὀφθαλμῶν.

Ἐάν λοιπὸν ὁ ἡμέτερος πλανήτης κατοικῆται ὑπὸ 900 ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων κατ' ἀνώτατον ὄρον, τὸ φῶς ἐνὸς κηρίου ὑπερήρκει νὰ παράσχῃ τὴν εὐχαρίστησιν τῆς ἀνεγίνωσσεως εἰς τοὺς κατοίκους ἑκατὸν πενήκοντα κόσμων ὁμοίων τῷ ἡμέτερω, ἐάν αἱ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν των ἡδύνατο, ἀποσπόμεναι τοῦ σώματος, νὰ ταχθῶσι κατὰ τὸν ἀνω ῥηθέντα τρόπον. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἦναι τις μέγας μαθηματικὸς, ὅπως διὰ τῶν αὐτῶν ὑπολογισμῶν εὕρῃ τὸ αὐτὸ ἐξαγόμενον. »

***

Ῥωσικὴ τις παροιμία λέγει, ὅτι ὑποδέχονται τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὸ ἐνδυμα τὸ ὁ-

ποιον φέρει, και τον αποχειρετώσι κατά τὸ πνεῦμα τὸ ὁποιον ἐδειξε.

Ο ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΑΛΗ ΠΑΣΣΑ

Πολλά ἐλέχθησαν και ἐγράφησαν περὶ τῆς ατομικῆς περιουσίας τοῦ δεσπότη τῶν Ἰωαννίνων Ἀλῆ Πασσᾶ, οὐδεὶς ὅμως ἐξ ὧσων γινώσκωμεν παρέστησε τὰ τῆς κινήτης αὐτοῦ περιουσίας ὡς ὁ μεταδούς ἡμῖν τὰς κάτωθι ταμιακὰς πληροφορίας, ὅστις, διατελέσας εἰς ἐμπιστευτικὴν ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ ἡγεμόνου ἐκείνου ὑπηρεσίαν, καθίσταται τὰ μάλα πιστευτός· δὲν κρίνομεν δ' ἀποσκοποῦ τὴν δημοσίευσιν τῶν πληροφοριῶν τούτων.

Περιουσία εἰς μετρητὰ πρὸς τῆς πολιορκίας. 1,000,000 φλωρία ἐνετικά πρὸς 13-16 γρόσια... γρ. 46,000,000 800,000 » Ματάρικα πρὸς 14. » 41,200,000 800,000 » Πολίτικα » 40 » 8,000,000 500,000 » Μεσίρικα » 7 » 3,500,000 500,000 » Τουνεζίνικα » 42 » 6,000,000 400,000 » Μαχμουδιέδες » 23-28 » 11,200,000 500,000 Ρουμπιέδες » 3 4,500,000 1,000,000 τάλληρα κολων. » 6 » 6,000,000 400,000 τ. Μαρίας Τερέζας » 5½ » 2,200,000 1,000,000 Μπεσλίγια ἀργυρᾶ » 3 » 3,000,000 200,000 ἐξηντάρια, ἑκατοστάρια, πρὸς 2½-3 γρ. 600,000 16,000 δούπια τῆς Ἰσπανίας, πρὸς 15 κολωνάτα, ἧτοι πρὸς 90 γρ. 1,440,000 ὀλικὸν μετρητῶν γρ. 72,640,000

Στολισμοὶ πολυτίμοι.—Ἐκτὸς τῶν πολυαριθμῶν κατωτέρας σχετικῶς ἀξίας πολυτίμων τοῦ σατράπου στολισμῶν, ἐν τῷ θησαυροφυλακίῳ αὐτοῦ εὕρισκοντο καὶ τὰ ἐξῆς βαρύτιμα·

Μία σπάθη ἀδαμαντοκόλλητος φέρουσα πρότυπον τῆς Θεομήτορος και τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀξίας τὸ ὅλον εἰς γρόσια τῆς ἐποχῆς ἐκείνης γρ. 55,000.

Ἐν μπερλάντι, ὅπερ ἀνῆκεν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Σουηδίας, ἀγορασθὲν ἀντὶ 36,000 ὀλλανδικῶν φλωριῶν, ὧν ἕκαστον τῆ ἐποχῆ ἐκείνη ἐτιμᾶτο γρόσια 44 ἐπομένως ἡ ὀλικὴ ἀξία ἀνέβαινε εἰς γρ. 504,000. Τὸ μπερλάντι τοῦτο ἀποστείλας ὁ Ἀλῆς εἰς Πρέβεζαν πρὸς Ἰουδαῖον τινὰ ἀδαμαντοκόλλητην, τὸ συνέδεσε μὲ ἕτερα 42 μικρότερα μπερλάντια, ὧν ἕκαστον ἀξίας 4000 κολωνάτων, ἀγορασθέντα εἰς Ἐνετίαν ἀπὸ χειρὸς Μουράτ, ἧτοι ἀξία τῶν 42 εἰς τάλληρα 42,000 ἐπομένως 72,000 γρ., τοῦ ταλλ. τιμωμένου ἀντὶ 6 γρ. Οὕτω τὸ ὀλικὸν τῆς ἀξίας 576,000 γρ.

Ἄλλος στολισμὸς τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ ἐκ ὁ μπερλάντιων, ὧν ἕκαστον ἀξίας 150,000 γροσίων. Τὸ ὀλικὸν γρ. 750,000.

Τὸ σύνολον τῶν λοιπῶν ἀδαμάντων αὐτοῦ ἀ-

πετέλει ἐν συνόλῳ τὸ ὀγκῶδες ποσὸν τῶν γροσίων 50,000,000.

Σύνοδος.—Τὸ σύνολον τῆς εἰς μετρητὰ, εἰς ἀδάμαντας και χρυσᾶ και ἀργυρᾶ σκεύη, ὧν ἡ καταγραφή και ἐκτίμησις ἐγένετο δις τοῦ ἔτους ἀπὸ σαράφηδας, περιουσίας ἐξετιμᾶτο εἰς 250,000 000 γροσίων, ὧν ἡ τιμὴ ἀντιστοιχεῖ μὲ τὴν τῆς δραχμῆς, ὑπολογιζομένου τότε τοῦ ταλλήρου, ὡς εἶπομεν, εἰς 6 γρόσια. Τοιαύτη ἡ κολοσσιαία κινήτη περιουσία τοῦ σατράπου τῶν Ἰωαννίνων, χωρὶς νὰ προσθέσωμεν τὰ διάφορα πολύτιμα τοῦ ἱματισμοῦ κτλ.

Κατὰ τὴν ἐπικρατήσαν γνώμην, ὁ θησαυρὸς τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ δὲν εὕρεθη, ὅποτε οὗτος παραδοθεὶς μεταφέρθη εἰς τὸ Νησί τῶν Ἰωαννίνων, ἐνθα και ἔλαβε τὸ τέλος αὐτοῦ. Τούτου ἕνεκα πολλοὶ πολλάκις ἐπεχείρησαν ἀνασκαφὰς, φρονῶντες τὸν πλοῦτον κεχωσμένον που. Ὁ δίδων ἡμῖν τὰς πολυτίμους πληροφορίας, διατελέσας ὑπὸ τὸν Ἀλῆ Πασσᾶν και παρ' αὐτῷ μέχρι τῆς εἰς τὸ Νησί μεταφορᾶς αὐτοῦ, φρονεῖ ὅτι τὸ πλεῖστον τοῦ χρηματικῆς εἶχε καταναλωθῆ εἰς μισθοῦς τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ἀλῆ και εἰς τὰς τῶν οἰκθγενειῶν περιθάλψεις· ὅτι τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ πλοῦτου κατέλαβον και κατέκρυψαν οἱ πασσάδες μετὰ τὴν κυρίευσιν τῶν Ἰωαννίνων, διαδόσαντες τὴν ἰδέαν τῆς μὴ εὕρεσεως τῶν θησαυρῶν.

Τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἔδωκεν ἡμῖν και τὰς ἐξῆς πληροφορίας περὶ τοῦ ὑπερόγκου τῆς ἀξίας πραγμάτων τινῶν κατὰ τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας τῶν Ἰωαννίνων, ἧτις διήρκεσαν ἀπὸ 45 Αὐγούστου 1819-Ἀπριλίου 1821.

Ὁ καπνὸς ἔφθασεν εἰς τιμὴν 4,500 γροσίων ἡ ὀκτὸ ὁ ταμβάκος » 2,000 » » τὸ ρακί » 350 » » τὸ κρασί » 10 βενετικὰ, ἧτοι 160 » » ἡ ὄρνις ἔφθασεν εἰς 10 βενετικὰ, ἧτοι 160 γρόσια, τὸ αὐγὸν εἰς τιμὴν ἐνετικοῦ, ἧτοι 16 γρόσια, ἡ προβατίνα εἰς... 350 » τὸ ἵππειον κρέας εἰς... 25-40 » ἡ ὀκά.

Τὸ βούτυρον, ὁ τυρὸς, τὸ ἄλευρον και λοιπὰ χρειώδη πρὸς συντήρησιν τῶν πολιορκουμένων ἤσαν ἄφθονα· ἀπόδειξις ὅτι καέντος τοῦ παλατιοῦ, συνεκλήσαν και 20,000 μπότσια βουτύρου.

ΦΟΙΤΗΤΑΙ ΚΑΙ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν και τῶν καθηγητῶν ἐν τοῖς διαφόροις Πανεπιστημίοις τῆς Γερμανίας κατὰ τὴν θερινὴν τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐξαμηνίαν ὑπῆρξεν ὁ ἐπόμενος·

Φοιτηταὶ Καθηγηταὶ 1 Λεῖψια... 2,730... 155 2 Βερολίνον... 4,977... 193 3 Μόναχον... 4,158... 114 Μεταφ. 5,865 462

1. Ἡ ἄλλη Στρασβούργου.

Ἐκ μεταφ. 5,865 462 4 Πρεσλαβία... 1,122... 108 5 Γοττίγγη... 4,059... 119 6 Τυβίγγη... 4,023... 86 7 Βυρτοβούργον 990... 66 8 Χάλλη... 902... 96 9 Ἐιδελβέργη 795... 110 10 Βόννη... 785... 100 11 Στρασβούργον 700... 94 12 Κοιμισβέργη... 611... 82 13 Γρειφσβάλδη 507... 60 14 Λαίνα... 503... 77 15 Μαρβούργον... 445... 69 16 Ἐρλάγγη... 422... 55 17 Μοναστήριον 415... 29 18 Γίσσην... 343... 59 19 Φρειδούργον 290... 54 20 Κίελον... 223... 65 21 Ροστόκ... 141... 36 47,143 4,827.

Τὸ ἐξῆς διάγραμμα δεικνύει τὸν μέγιστον και τὸν ἐλάχιστον ἀριθμὸν τῶν φοιτησάντων εἰς ἐκάστην σχολὴν τῶν κυριωτέρων Πανεπιστημίων·

Θεολογικὴ σχολὴ Λειψια... 338 Τυβίγγη... 260 Χάλλη... 490 Ἐρλάγγη... 496 Ροστόκ... 24 Ἐιδελβέργη... 9 Θεολογικὴ σχολὴ Ῥωμανοκαθολικῶν Μοναστήριον... 184 Βυρτοβούργον... 449 Τυβίγγη... 418 Φρειδούργον... 47.

Νομικὴ σχολὴ Λεῖψια... 4,002 Βερολίνον... 684 Βρεσλαβία... 377 Γοττίγγη... 372 Μόναχον... 314 Τυβίγγη... 304 Ἐρλάγγη... 37 Ροστόκ... 35 Κίελον... 44.

Ἰατρικὴ σχολὴ Βυρτοβούργον... 527 Λεῖψια... 378 Μόναχον... 347 Βερολίνον... 260 Γρειφσβάλδη... 235 Τυβίγγη... 179 Στρασβούργον... 178 Βρεσλαβία... 165 Κίελον... 73 Ροστόκ... 29.

Φιλοσοφικὴ σχολὴ Λεῖψια... 4,012 Βερολίνον... 806 Γοττίγγη... 479 Βρεσλαβία... 458 Χάλλη... 439 Μόναχον... 395 Βόννη... 270 Κίελον... 78 Ροστόκ... 53 Φρειδούργον... 47.

Γερμανικὰ Πανεπιστήμια ἐκτὸς τῆς Γερμανίας. Φοιτηταὶ Καθηγηταὶ Βιέννη... 3,581... 247 Δόκατ... 844... 65 Γράτς... 804... 88 Ἰουβρούκη... 570... 67 Ζυρίχη... 355... 78 Βέρνη... 351... 74 Βασιλεία... 239... 64. Ἐν Βιέννη. **

ΤΙ ΠΙΣΤΕΥΟΜΕΝ ΚΑΙ ΤΙ ΕΠΡΕΠΕ ΝΑ ΠΙΣΤΕΥΟΜΕΝ

Πιστεύομεν ὅτι τὰ χρήματα ὑπακούουσιν εἰς τοὺς ἔχοντας αὐτὰ, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύομεν ὅτι οὗτοι μάλλον ὑπακούουσιν εἰς τὰ χρήματα.

Πιστεύομεν ὅτι αἱ κατὰ φαντασίαν ἀπαιτήσεις εἶνε πραγματικὰ προσόντα, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύομεν ὅτι αὐταὶ δεικνύουσιν ἔλλειψιν πραγματικῶν προσόντων.

Πιστεύομεν ὅτι ὄνειροπολοῦντες εὐρισκόμεθα ἐν τῇ πραγματικότητι, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύομεν ὅτι ὄνειρον μόνον εἶνε αἱ πραγματικότητες.

Πιστεύομεν ὅτι καταγόμεθα ἐκ τῶν πιθήκων διὰ τῆς προσθήκης πολλῶν ἐπελθουσῶν διαφορῶν, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύομεν ὅτι ἀναγόμεθα εἰς αὐτοὺς διὰ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν ὁμοιοτήτων.

Πιστεύομεν ὅτι οἱ ἰχθύς εἶνε ἄρρονες και ἀδιδράγοι διότι συλλαμβάνονται διὰ τοῦ ἀγκίστρου, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύομεν ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον συλλαμβάνονται και οἱ ἄνθρωποι.

Πιστεύομεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι φεύγουσι τὴν ἀτιμίαν, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύομεν ὅτι οἱ πλεῖστοι τρέχουσι κατόπιν τῆς ἀτιμίας· τί δὲν κάμνουσι διὰ νὰ ἀτιμωθῶσι!

Πιστεύομεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐγκατέλιπον τὸ σχέδιον τοῦ νὰ κτίσωσι τὸν περίφημον πύργον, οὗ ἡ κορυφὴ ἔμελλε νὰ φθάσῃ εἰς τὰ ἄστρα, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύομεν ὅτι ἐπιμένουσιν εἰς τὴν ἰδέαν τῶν, πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ὁποίας εὕρισκονται ἀρχιτέκτονες νέα καθ' ἡμέραν προτείνοντες σχέδια.

Πιστεύομεν ὅτι ἡ ὑπερηφάνεια ἐμποδίζει τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξομολογῶνται παρρησίᾳ τὰ σφάλματά των, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι μόνον ἡ ἐξομολόγησις αὕτη θὰ ἔδιδεν εἰς τὸν πταίσαντα τὴ δικαίωμα τοῦ νὰ ᾔηνε ὑπερήφανος.

Πιστεύομεν ὅτι ἡ πείρα προλαμβάνει τὰ σφάλματα, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἡ πείρα ἀκολουθεῖ εἰς τὰ σφάλματα.

Πιστεύομεν ὅτι τὰ παιδιά ἀγαπῶσι νὰ κατασκευάζωνται, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀγαπᾷ ἔτι μᾶλλον νὰ κατασκευάζῃ αὐτὸς ἑαυτόν.

Πιστεύομεν ὅτι ὁ κόσμος οὗτος εἶνε λαθύριθος ἀδεξιοδός, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἕκαστος ἄνθρωπος εἶνε κύριος νὰ χαράξῃ εὐθεῖαν γραμμὴν καὶ αὐτὴν νὰ ἀκολουθῇ.

Πιστεύομεν ὅτι δυνάμεθα νὰ λησμονήσωμεν τὰς ἀδικίας, δι' ἧς ἐξεδικηθήμεν, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ λησμονήσωμεν οὐτὲ ἐκεῖνας, ἧς συγχωροῦμεν.

Πιστεύομεν ὅτι οἱ διοικοῦντες ἡμᾶς σκέπτονται περὶ τῶν δημοσίων συμφερόντων, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι οὗτοι σκέπτονται μόνον περὶ τῶν ἰδικῶν των.

Πιστεύομεν ὅτι ἡ κατάχρησις εἶνε ἐξαιρέσις, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι εἶνε κινῶν.

Πιστεύομεν ὅτι εἶνε ἐπιλήσμων ἡ ἀγνωμοσύνη, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἔχει ἄριστον μνημονικόν ποτὲ δὲν λησμονεῖ τὸ κατὰ τοῦ εὐεργετήσαντος μίσος.

Πιστεύομεν ὅτι ἐπιθυμία ἐκάστου ἡμῶν εἶνε νὰ βοηθήσωμεν τοὺς ἰδικούς μας, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἀγαπῶμεν μᾶλλον νὰ ὑποσχωμέθα εἰς αὐτοὺς βοήθειαν.

Πιστεύομεν ὅτι εἶνε αἰσχρὸν τὸ νὰ ἐκτείνωμεν τὴν χεῖρα ἵνα ζητήσωμεν, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι εἶνε αἰσχρὸν τὸ νὰ μὴ ἐκτείνωμεν ἵνα δώσωμεν.

Πιστεύομεν ὅτι τὸ γῆρας εἶνε ἡ ἐποχὴ τῶν καρπῶν, ἐν ᾧ ἔπρεπε μόνον νὰ πιστεύωμεν ὅτι δὲν εἶνε ἡ ἐποχὴ τῶν ἀνθέων. **

ΛΥΟ ΜΥΘΟΙ ΤΟΥ ΛΕΣΙΓΓ

Ἀναζητῶν τις θησαυρὸν, ἀνέσκαπτε ποτε ἐν ἐρειπίοις ἀρχαίου τινὸς κτιρίου. Παρατηρήσας δὲ γλαυκὰ συλλαβοῦσαν καὶ τρώγουσαν ἰσχνὸν μῦν, εἶπε πρὸς αὐτήν Ἄρμόζει τοῦτο εἰς τὸ φιλοσοφικὸν πτηνὸν τῆς Ἀθηνᾶς;

Διὰ τί ἔχει; ἀπήντησεν ἡ γλαυκὴ. Ἐπειδὴ ἀγαπῶ τὰς ἡσύχους θεωρίας, δύνامي διὰ τοῦτο νὰ ζῶ ἀπὸ τοῦ ἀέρος; Γνωρίζω ἐν τούτοις, ὅτι σὺ οἱ ἄνθρωποι ἀπαιτεῖτε τοῦτο ἀπὸ τῶν σοφῶν σας.

Ἡρώτησέ ποτε νέος ἀστὸς σοφὸν καὶ πεπει-

ραχμένον βόαν. Εἶναι ἀληθές, ὅπως λέγουσιν, ὅτι ὑπάρχει πτηνὸν, ὀνομαζόμενον Μέροψ, τὸ ὁποῖον ὅταν πετᾷ εἰς τὸν ἀέρα, ἔχει τὴν μὲν κεφαλὴν ἐστραμμένην πρὸς τὴν γῆν, τὴν δὲ οὐρὰν πρὸς τὰ ἄνω;

Ὡ βεβαίως ἔχει! ἀπήντησεν ὁ βόας. τοῦτο εἶναι μωρὸν πλάσμα τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος πιθανῶς εἶναι τοιοῦτός τις Μέροψ διότι αὐτὸς πολὺ εὐχαρίστως θὰ ἐπεθύμει νὰ πετάξῃ εἰς τὸν οὐρανόν, χωρὶς ὅμως μὴδ' ἐπὶ μίαν στιγμὴν νὰ ἀπολέσῃ ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ του καὶ τὴν γῆν. A.

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΣ

[Ἀπαιροῦνται πρὸς τὰς κυρίας Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Θ, Ι, Κ, Λ, Μ, Ν, Ξ, Ο, Π, Ρ, Σ, Τ, Υ, Φ, Χ, Ψ, Ω.]

Ἀληθὴς δυνάμις τῆς γυναικὸς εἶνε ἡ χάρις, κυριώτατον δὲ τῆς χάριτος βοηθητικὸν εἶνε ἡ ἐνδυμασία.

Ἐκάστη ἡλικία ἔχει ἴδιον τρόπον τοῦ ἐνδύεσθαι, καθὼς ἐπίσης ἴδιον τρόπον ἀπαιτεῖ καὶ ἐκάστη φυσιογνωμία. Τέχνη δὲ εἶνε τὸ νὰ ἐνδύηται ἡ γυνὴ ἀναλόγως τῆς ἡλικίας τῆς καὶ σύμφωνα πρὸς τὴν φυσιογνωμίαν καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς χωρὶς νὰ ἀπομακρύνηται τοῦ συρμοῦ καὶ χωρὶς ταύτοχρόνως νὰ γίνηται δούλη τοῦ συρμοῦ.

Ἡ ἐνδυμασία λ.χ. ἦτις θὰ ἦτο κατάλληλος διὰ τὸ ἀτημέλητον τῆς πρωίας, θὰ ἦτο ὅλως ἀκατάλληλος δι' ἄλλην τῆς ἡμέρας ὥραν καὶ τὰ νάπαινα.

Ἐκτὸς τῶν ὠραισταίων γυναικῶν, ὧν τὸ κάλλος γίνεταί καταφανές καὶ μὲ ἀπλοῦν νυκτικὸν σκοῦφον, πᾶσαι αἱ λοιπαὶ γυναῖκες ἔχουσιν ὅπωςδῆποτε ἀνάγκην στολισμοῦ. Πρέπει ὅμως πρὸς τὰ λοιπὰ νὰ ἔχωσι πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ τὴν κοινωνικὴν αὐτῶν θέσιν καὶ τὴν παρουσίαν των. Ὅλαι π.χ. δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι τὸ διὰ τὸ κτένισμα (reignoir) ἐκ κεντημένης μουσελίνης καὶ ὑπερραμμένον μὲ ροδόχρουν ταφτάν, ὅλαι ὅμως δύνανται νὰ ἔχωσιν οἰκιακὴν ἐσθῆτα κομψὴν καὶ καθαρὰν, ἀρκεῖ δὲ πρὸς τοῦτο ἡ καλαισθησία καὶ ἡ οἰκονομία καλῆς οἰκοδεσποίνης.

Πάσης καλῶς ἀνατεθραμμένης γυναικὸς ἡ ἐνδυμασία πρέπει νὰ ᾔηνε ἐπιμελετημένη καθ' οἴανδῆποτε ὥραν τῆς ἡμέρας ἢ τῆς ἐσπέρας. Κάκι στον ὅμως εἶνε καὶ τὸ ἄλλο ἄκρον, διότι εἶνε ἀσχημον πρᾶγμα ἡ ἐνδυμασία τῆς γυναικὸς νὰ φαίνεται ἐπίτηδες ἐζητημένη καὶ νὰ νομίζῃ τις αἰωνίως βλέπων αὐτὴν ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἐργοστασίου τῆς βαπτρίας τῆς.

Ἐπιτρέπονται τὰ ἐκτακτα καὶ ἀλλόκοτα εἰς τὴν οἰκιακὴν ἐνδυμασίαν μόνον εἰς ἐκεῖνας τὰς γυναῖκας, ὧν ἡ παρουσία δὲν τὰ ἀπαγορεύει. Ἄν ἄλλαι πράξωσι τοῦτο θὰ γείνωσι καταγέλαστοι.

Ὅταν μία γυνὴ ᾔηνε ὠραισταία, πλουσιωτά-

τη, διασημοτάτη, ἐξόχου εὐφυΐας καὶ πνεύματος δύναται νὰ ἐνδύηται καὶ κάπως ἀλλόκοτα, ἀλλ' ἂν θελήσῃ νὰ τὴν μιμηθῇ ἡ μετρία καταστάσεως καὶ κοινωνικῆς θέσεως οἰκοδεσποῖνα πόσα δὲν θὰ ἀκούσῃ; Πρέπει λοιπὸν πᾶσα γυνὴ μετρία καὶ σεβομένη ἑαυτὴν νὰ μὴ ἐξέρχεται τῶν ὁρίων τῆς ἀπλότητος, τὰ ὅποια ἐπιβάλλει εἰς αὐτὴν ἡ κοινωνία, ἄλλως θὰ ἐκληφθῇ ὅτι εἶνε ὅτι δὲν εἶνε πράγματι καὶ θὰ ὑποστῇ τὰς συνεπειᾶς.

Οἰαδήποτε καὶ ἂν ᾔηνε ὅμως ἡ οἰκιακὴ ἐνδυμασία τῆς γυναικὸς, πρέπει ν' ἀποφεύγῃ αὕτη τὰ κοσμήματα παντὸς εἶδους, ψέλλια, ἀλύσεις, περιδέραια, καταφανῆ ἐνώτια κλ. Πάντα ταῦτα εἶνε καλὰ διὰ τὸ ἐσπέρας καὶ πάλιν ἔχει μὲ ὑπερβολὴν.

Πᾶσα γυνὴ δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ ὑφίσταται τὸ βᾶρος τῶν πολυτίμων λίθων καὶ τῶν ἀδαμάντιων.

Εἰς τὸν χορὸν, ἂν ἦσαι νέα, φέρει πολλὰ τούλια, ἄνθη, ἑλαφρὰ πρᾶγματα. Μὴ προσπαθῆς νὰ ἀνταγωνισθῆς πρὸς ἄλλας κατὰ τὴν πολυτέλειαν, ἂν δὲν ἦσαι βεβηρία ὅτι θὰ νικήσῃς ἂν νικήθῃς θὰ σὲ γελάσουν. Ἄν κατὰ τὴν κομψότητα θέλῃς νὰ ἀνταγωνισθῆς, ἄκουσον τὴν συμβουλήν ταύτην: Ἐσο ἀπλὰ ἐνδεδυμένη πολλὰκις ἢ μετὰ τέχνης ἀπλότης καταβάλλει μὲ μίαν μόνην ταῖνιν δύο ἑκατομμυρίων ἀδάμαντας.

Ἡ ἀξία πάσης τοαλέττας συνίσταται εἰς τὸ νὰ φαίνεται αὕτη φυσικὴ καὶ ἀσχεδίαστος, ἔστω καὶ ἀνκατωρθωθῇ μετὰ πολυῶρους μόχθους.

Τὴν γυναῖκα τὴν συνιστᾷ πολὺ μᾶλλον ἡ ἐνδυμασία τῆς ἢ ἡ παρουσία τῆς. Ὅταν μία ᾔηνε παρουσία εὐκόλωτον πρᾶγμα εἶνε νὰ ἐξοδεύῃ πολλὰ καὶ νὰ ἀγοράξῃ ἀκριβᾶ πρᾶγματα τὸ δύσκολον εἶνε ἡ ἐκλογή καὶ ὁ τρόπος, καθ' ὃν θὰ τὰ φορέσῃ. **

[Comtesse Dasch.]

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Τὰ παρὰδοξα τῆς προτεραίας εἶνε ἀληθεῖαι τῆς ἐπιούσης.

* Κυβέρνησις; συνταγματικὴ οὐδὲν ἄλλο εἶνε εἰμὴ ἡνίοχος εἰς τὸν ὅποιον τὸ ἔθνος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ εἴπῃ: «Ὁδῆγησόν με ἐκεῖ.» (Chamford).

* Ἡ ἀληθὴς εὐκλεία κατὰ τὸν ἐνεργὸν καὶ τὸν θεωρητικὸν βίον δὲν ἀποκτάται διὰ μόνης τῆς φυσικῆς εὐφυΐας, ἀλλὰ δι' αὐτῆς ὑπηρετουμένης ὑπὸ ἀκαμάτου καὶ ἐνδελεχοῦς περὶ τὸ ἐργάζεσθαι βουλήσεως, ἧτις μόνη προσάγει μεγάλα πρᾶγματα, νικᾷ μεγάλας δυσχερείας, ἐκτείνει τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς τὴν ἰσχύν, ὑποτάσσει τὰς φυσικὰς δυνάμεις καὶ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἀληθῆ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἠθικοῦ κόσμου αὐτοκράτορα.

* Ἄν πρόκειται νὰ ὑπάγῃ πρὸς σπουδαίον

τι πρόσωπον διὰ σπουδαιοτάτην ὑπόθεσιν, ὁ μὲν ἀνὴρ λέγει καθ' ἑαυτόν:—Τί θὰ πῶ; Ἡ δὲ γυνὴ ψιθυρίζει:—Τί θὰ φορέσω;

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΑΡΑΝ ΜΟΥ

"Ενας μ' ἔμεινες ἀκόμη" οἱ δὲ ἄλλοι σύντροφοί σου, καὶ μαζὴ κ' ἀπ' ἑνα; ἕνας ὅλοι σ' ἄφησαν εἰς Ἰησοῦ. Εἰς τὸν κόλπον μου, σὺν γέρον ἀσκητῆς εἰς τὰς ἐρήμους γενναίουφυχος, ἡμέρας ἐνθυμῆσαι ἐπισήμους.

Καίρε μόνη μου χαρὰ, κανακάρη μου παρὰ!

Διὰ σὲ, παρὰ! κινεῖνται καὶ βασιλεῖα καὶ θρόνοι, σ' ἀπεθέσαν ὁ κύριος καὶ βωμοὺς σὲ ἀνυψῶναι. Σὺ ἐγείρεις τὸν πολέμον τοὺς κοσμοβλαβεῖς τυφῶνας, ὁ τοιοῦτοςκος τὸ σῶμα σὺ σαλεύεις τοὺς αἰῶνας. Τὸ ἐπέκεινα Γαδεῖρων σὺ τὸ κάμνεις περατόν, καὶ τὸ δῶμ' αὐτὸ ἀκόμη τ' οὐρανοῦ ἀναστατόν.

Καὶ τὰ ἄστρα τὰ στεφρὰ καταιβάξεις, ὦ παρὰ!

Δι' ἐσένα κόπτεαι βᾶπτει τὸ σπαθὶ τῶν δικηγόρων, κ' ὑποδοῦνται τὰ μείδη αἱ ἀγέλαι τῶν ἐμπύρων καὶ ἡ πάνστιλπνός σου θία τῶν δημαγωγῶν τὸ βροῖθος ἰλαρόναι, καὶ τὰς κρίσεις κιδάηλας κακοήθως. Διὰ σὲ τὴν γῆν βαθεῖς σιάπτει ὁ μεταλλουργός, καὶ ἀροτριᾷ τὰς γῆρας αὐγμηρός ὁ γεωργός.

Ὡ! τί ἔργα φοβερά κατορθώνεις, ὦ παρὰ!

Δι' ἀγάπην σου λατρεύει ἡ ὠραία τὸν Θεοσίτην, καὶ ἡ ἐφθός παρθένος ἀνδρα παίρνει τὸν πρεσβύτην. Διὰ σὲ πολλοὶ ἀρνοῦνται καὶ πατράδα καὶ οἰκείους, καὶ τὸ φρόνημα προδίδουν δι' ἐσὲ ἔς τοὺς ἐναντίους. Διὰ σὲ ἐμβαίνουθαίνουσαν πουρνὸ βράδυ ἔς τὰς ἀλλὰς διὰ σὲ χρυσοσκηνήτους κορδαρίζονται στυλάς.

Κι' ὅλοι πάσχουν τρομερὰ ἀπ' τὸ πάθος σου, παρὰ!

Διὰ σὲ πάσχουν συνάγγην οἱ καλοὶ μας Δημοσθένης, καὶ τὸν πῖθον των κυλοῦν διὰ σὲ οἱ Διογένεις. Διὰ σὲ καὶ τυραννίσκοι πανταγοῦ τῆς γῆς γεννῶνται, διὰ σὲ τυροδιώκται ἔς τὰς πατρίδας μας πλανῶνται. Σὺ τὰ γείλη τῶν κολίκων ἔς τὰ ἐγκώμια βουτᾶς, σὺ γεννᾷς τὸν θεῖον ζῆλον εἰς πολλοὺς ὑποκριτάς.

Ἔως κ' εἰς τὰ ἱερὰ κουδοῦνίζεις, ὦ παρὰ!

Διὰ σὲ ὁ ξυλοσχίστης καταντᾷ Μητροπολίτης; σὺ συχνάκις εἶσαι μόνος τῶν ἀμαρτωλῶν μεσίτης. Διὰ σὲ ἰδρόνουν, τρέχουν, γίνονται, μαλώνουν, κρᾶζουν, διὰ σὲ γυναῖκες, ἄνδρες, νέοι, γέροντες, σπουδάζουν. Σὺ κ' ἐμὲ αὐτὸν ἀκόμη γαργαλίζεις καὶ αἰνεῖς, κ' εἰς ἐμὲ ἀκόμη ἰδρώτα ἐπιχέεις ἡδονῆς.

Καίρε, μόνη μου χαρὰ, παντοδύναμι παρὰ!

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Λυπηρὸς κατάλογος.

Ἡ πατρίς τοῦ Βέρτερ πληρώνει ἀκόμη θαρὸν φόρον εἰς τὴν αὐτοκτονίαν. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς παρουσίας ἐκατονταετηρίδος μέχρι τοῦδε ἠτοκτόνησαν ἐν Γερμανίᾳ τριακόσαιο χιλιάδες ἀνθρώπων. Ἀπὸ τοῦ 1836 μέχρι τοῦ 1852 οἱ αὐτὰ χεῖρας ἀριθμοῦνται εἰς 52,126, ὅπερ ἀναλογεῖ πρὸς πλεόν τῶν 3,000 κλτ' ἔτος. Εἰς τὰ μετέπειτα ἔτη ἡ ἀναλογία αὐξάνει βαθμηδόν.

1. Πηλὸς: Τρωακόδορος.

Ἀπὸ τοῦ 1851 μέχρι τοῦ 1855 ὁ κατ' ἔτος μέσος ὄρος τῶν αὐτοκτονούντων ἦτο 3,639, ἀπὸ τοῦ 1856 μέχρι τοῦ 1860 ἐφθασαν εἰς 4,002.

Δυστυχῶς λείπουν πληροφορίαι περὶ τῶν 15 τελευταίων ἐτῶν. Τὸ τέταρτον ἐν γένει τῶν αὐτοκτονουμένων ἀνήκει εἰς τὸ θῆλυ γένος. Ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν δὲ οἱ αὐτόχειρες εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ 40-60 ἐτῶν, ἠτοκτόνησαν ὁμοίως καὶ παιδιὰ μικρότερα τῶν 16 ἐτῶν (1 ἐπὶ τῶν 200 τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν θυμάτων). Καὶ αἱ ὥραι δὲ τοῦ ἔτους ἔχουσι τινα ἐπίδρασιν· αἱ αὐτοχειρίαι εἶνε συχνότεραι κατὰ τὸ ἔαρ ἢ κατὰ τὸ θέρος. Ἐπιπολάζει ἡ μανία τῆς αὐτοκτονίας εἰς πάσας τὰς κοινωνικὰς τάξεις ἀδιαφόρως. Τὰ δύο τρίτα δὲ τῶν αὐτοκτονούντων καταστρέφουσι τὸν βίον ἢ διὰ πνιγμοῦ ἐν τοῖς ὕδασι ἢ διὰ στραγγαλισμοῦ. Ἐν Βερολίῳ πύσσον συχνὰ ἀκούονται αὐτοχειρίαι, ὥστε δὲν διεγείρουν αὐταὶ πλέον τὴν περιέργειαν τοῦ κοινοῦ, τὰ δὲ ὀνόματα δὲ τῶν οὕτω καταστρεφόντων τὸν βίον ἀναγράφονται καθ' ἡμέραν ἐν μακροῖς καταλόγοις.

*

Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὸ 1876 αὐτοκτονησάντων ἐν Γαλλίᾳ ἀνέρχεται εἰς 5,617, ἐξ ὧν 4,435 ἄνδρες καὶ 1,182 γυναῖκες.

2,472 ἐρεμιάσθησαν, 1,514 ἐπνίγησαν, 895 ἐπρονήθησαν διὰ πυροβόλου ὄπλου, 407 δι' ἀσφυξίας ἐξ ἀνθράκων, 129 ἐδηλητηριάσθησαν, 154 κατεκρημνίσθησαν, 31 ἐρρίψαν ἑαυτοὺς ὑπ' ἀτρακτιᾶς καὶ κατεπλκώθησαν, 1 ἐρρίφη εἰς τὸ πῦρ, 13 ἐθκνωτώθησαν δι' ἐσωτερικῆς κύσεως ἐκ ποτῶν διαφόρων, 1 δὲ ἐγένετο αὐτόχειρ δι' ἀρωτηριασμοῦ.

Αἱ αὐτοχειρίαι αὐταὶ ἐγένοντο διὰ τὰς ἐξῆς αἰτίας· 1,433 διὰ παραρροσίνην, 509 διὰ μέθην, 798 διὰ φυσικὰ παθήματα, 633 διὰ λόγους αἰκικῆς στενοχωρίας, 320 διὰ πένιν.

Κατατάσσοντες δὲ τοὺς αὐτόχειρας τούτους εἰς τάξεις κοινωνικὰς εὐρίσκομεν·

1,828 χωρικοὺς, 1,038 ἐργάτας, 927 ἐπιστήμονας, 241 ἐμπόρους, 228 ὑπηρέτας.

Ἐκ τοῦ ὅλου δὲ ἀριθμοῦ· 1,946 ἦσαν ἄγαμοι, 1,087 ἔγγαμοι ἔχοντες τέκνα, 958 ἔγγαμοι ἄνευ τέκνων.

Καθ' ἡλικίαν δὲ· 29 ἦσαν μικρότεροι τῶν 16 ἐτῶν, 193 ἀπὸ 16 ἕως 21 ἐτῶν, 648 ἀπὸ 21 ἕως 30 ἐτῶν, 829 ἀπὸ 30 ἕως 40 ἐτῶν, 1,053 ἀπὸ 40 ἕως 50 ἐτῶν, 1,161 ἀπὸ 50 ἕως 60, 993 ἀπὸ 60 ἕως 70, 528 ἀπὸ 70 ἕως 80, 78 ἀπὸ 80 καὶ πλέον.

Πρόθυμος ἱατρός.

Ἐκτύπουν τὴν 1 ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον τὴν θύραν τοῦ ἱατροῦ X..., ὅστις, ἀναπηδήσας ἐκ τῆς κλίνης του, ἐπορεύθη νὰ ἀνοίξῃ.

— Παῖς; εἶνε;

— Ἐλάτε, παρκαλῶ, γρήγορα ἱατρεῖ, ὁ κύριός μου εἶνε πολὺ ἀσθενής.

— Τί ἔχει;

— Τὴν αὐτὴν ἀσθένειαν ἐκ τῆς ὁποίας πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἀπέθανεν ὁ υἱός του καὶ ἡ κόρη του.

Ὁ καλὸς μας ἱατρός ἐπεσκέπτετο καὶ τὸν ἀποθανόντα υἱὸν καὶ τὴν κόρην καὶ ἐγνώριζε καλῶς τὴν ἀσθένειαν· ἀπεκρίθη λοιπὸν φλεγματικώτατα·

— Καλὰ! εἶνε περιττὸν νὰ ἔλθω, ἀκολουθήσατε τὴν αὐτὴν θεραπείαν, τὴν ὁποίαν ἠκολούθησατε καὶ διὰ τὰ παιδιὰ.

Διπλωματικὸν ἀνέκδοτον.

Ἐξοχος διπλωμάτης, μελετῶν νὰ ἀπέλθῃ ἐκ Λονδίνου ἐπὶ βραχὺν χρόνον, εἶπεν ὅτι ἐμελέτα νὰ τυπώσῃ ἐπισκεπτήρια μετὰ τῶν ἀρχικῶν γραμμάτων τοῦ συνήθους γαλλικοῦ ἀποχαιρετισμοῦ P. P. C. Ἐπίσημον μέλος τοῦ ὑπουργείου παρετήρησεν ὅτι τὰ ἀρχικὰ γράμματα δηλοῦσιν ἴσως pour protéger Chrétiens· ἕτερος τῶν συνεταίρων του, ὁ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν, ἠρμήνευσεν αὐτὰ pour préparer campagne· τρίτος δὲ τις pour prendre Constantinople.

Εἰς στοχασμὸς τοῦ Μόζαρτ.

Ὁ Μόζαρτ ἀπέθανεν, ὡς γνωστὸν, ἐν ἡλικίᾳ νεαρῇ. Ἄλλ' ἀπέθανε γαλήνιος, διότι πάντοτε ἀνελογίζετο τὸ βραχὺ τῆς ζωῆς, καὶ μετ' ἐγκαρτερήσεως ἀνέμενε τὸν θάνατον. Τὸ κατωτέρω ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς αὐτοῦ δεικνύει πόσον ὁ μέγας καλλιτέχνης εἶχεν ἐξοικειωθῆ πρὸς τὴν ἰδέαν τοῦ θανάτου, οἷονεὶ προαισθανόμενος τὸ πρόωρον αὐτοῦ τέλος·

«Ἄφ' οὗ ὁ θάνατος, ἔγραφε, καλῶς ἐξεταζόμενος, εἶναι ὁ ἀληθὴς σκοπὸς τοῦ βίου, τοσοῦτον ἀπὸ τινῶν ἐτῶν ἐξωκειώθη μετὰ τοῦ ὄντως ἀληθινοῦ τούτου φίλου τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε ἡ εἰκὼν αὐτοῦ, ἀντὶ νὰ μοι ἐμποιῇ τράμον, μὲ ἐνισχύει τοῦναντίον καὶ μὲ παρηγορεῖ. Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ παρασχόντι μοι τὴν χάριν ν' ἀναγνωρίσω τὸν θάνατον, ὡς τὴν κλεῖδα τῆς ἡμετέρας εὐδαιμονίας. Οὐδέποτε κατακλίνομαι, μὴ ἀναλογιζόμενος, ὅτι καίτοι νέος τὴν ἡλικίαν δυνατὸν νὰ μὴ ἐγερωθῶ τὴν ἐπαύριον, καὶ ἐν τούτοις πάντες οἱ γνωρίζοντές με δύνανται νὰ μαρτυρήσωσιν ἂν καὶ ἐπὶ στιγμὴν καὶ μὲ κατέβληψεν ὁ τοιοῦτος στοχασμός. Καθ' ἐκάστην ἀπονέμου χάριτας τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ ταύτῃ, ἧς ἀπολαύω, καὶ τὴν αὐτὴν ἀπὸ καρδίας εὐχομαι εἰς πάντας τοὺς ἀδελφούς μου ἀνθρώπους.»

Εἰς ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.